והתלמידים האלה ארבעתם חוזרים ושמע שלך [illegible]

No 86

~~[illegible] Belegen~~
aber auch allerlei Abschriften
aus Cod. sowie Briefe u.
~~Gedichte u.a. von S. M. [illegible]~~

רבינו נחמיה הגולה : ובן קשישא אותו הזקן ז"ל ובעדו העיד על דבר בברור מתלמוד ארץ ישראל.

ועל חוט כרך לעסק אחר לגלות ונתלה הדעת כדרך הלימוד וכך נראין וכן נראה לי
הנראה אחותו של ר' יצחק בר מנחם ומשיו הנ"ל. [ס' ב הערה …]

סימן תפ"ב. לאולם … ר' מנחם … את … בני … ר' יצחק בר יהודה.

ובפסקי רקנטי תקס"ט: ר' מנחם ברך … …

…) יצ"ל ר' יהודה … … ר' … [illegible] Biblio 56 b.

ARC 4° 932/D21-1

2

מחזור ויטרי

רבינו שמחה מתלמידי רש״י ז״ל מוויטרי [illegible] רבו רש״י ז״ל
ומגלה והגדה של פסח ומערכות עם פי׳ הפיוטים ונוסחאות
[illegible] ושירים וקינות ויוצרות, סדר [illegible] ועוד
דתשובות מארבי הצרפת עם אחד [illegible] [illegible]:
נוסחאות חתונה שטרות וגיטין: פי׳ של [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] והם כל הדברים [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] וכו׳: [illegible]
[illegible] וכו׳: [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
וכו׳ פי׳ [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] וסדר [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible]
הדברות סימן [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] על [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ה׳ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] כלו כל [illegible] [illegible] [illegible] ה׳ [illegible] [illegible] הגדול [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אמן אמן סלה

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] הר״ר [illegible] בן הר״ר יוסף.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הברית [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ברית [illegible] הלוחות [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ארון הברית [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ה׳ [illegible] [illegible] ספר [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הרבה [illegible]

ARC 4°792 /D21-1

בס"ד דף 3

נהגו [illegible] רבינו יצחק על ערות והריטב"א והתיר היום [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הנסרים [illegible]

[illegible] הספרים [illegible]

ועם [illegible] נהגו והלב כמו [illegible] הנסרים [illegible] כל הספרים [illegible] אחד [illegible]

אור [illegible] של הר"ר [illegible] [illegible] ספרים מתוך הבית [illegible] היה [illegible]

[illegible] הדבר של [illegible] מתוך הבית. היה [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] היה [illegible] אומר [illegible] והיה [illegible]

מן המובחר.

ספר [illegible] דברי [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אחר [illegible] היין [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לדורות [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] על [illegible].

[illegible]

[illegible] [illegible] ביו"ט [illegible] ר"ה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

טובים [illegible] [illegible] ימים טובים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בין [illegible] ימים

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

יו"ט היו [illegible] יום [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] והיום יום [illegible] היה [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] אותו היום [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] והוא [illegible] ר"ה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] יו"ט [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] רב יצחק

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ימים טובים [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] אחת [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ימים [illegible]

[illegible] [illegible] רב יוסף טוב [illegible] [illegible] ימים טובים [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] חורבן הבית [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

והתורה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אחת

היו [illegible] [illegible] [illegible] כל היום [illegible] [illegible] חורבן הבית [illegible] [illegible]

[illegible] ימים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] סנהדרין [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] הדבר [illegible] [illegible] על הר סיני [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

4

וגם בתשובה מות' הרב ר' יוסף טוב עלם הגדול ז"ל

נ"ד ברה אם אין ש"צ מתענה יחיד תקע ולומר מלכיות זכרונות וסדר תקיעות מפני ש"צ מוציא ידי חובתם
לכך צריך כל אחד חייב בכך כל יחיד ויחיד חכמים / ורבן גמליאל אומר ש"צ מוציא הרבים
ידי חובתן ואפי' [illegible] יחיד [illegible] משום דאמר הונא [illegible] יוחנן הלכה כר"ג [illegible]
[illegible] ש"צ חייב [illegible] מלכות בתוך התפלה [illegible] אומר אלא [illegible]
בבית הכנסת [illegible] מפני ש"צ [illegible] יבנה [illegible] בבית הכנסת [illegible]
[illegible] פטור / דאמר רב אחא [illegible] חסידים [illegible] היה
רבן גמליאל [illegible] ברכות [illegible] הרב [illegible]
לאחורי [illegible] ברכה [illegible] רבינו [illegible]
חסידים [illegible] פטור ר"ג [illegible] ברכות [illegible] יחיד
[illegible] ש"צ חייב [illegible] ש"צ חייבין [illegible]
פטור [illegible] ברכות [illegible] ברכות [illegible]
חבר עיר יחיד [illegible] סדר הברכות [illegible]
[illegible] ברכה אחר [illegible]
[illegible]
כי [illegible] / [illegible] רב פפא [illegible] אמר [illegible] חני [illegible]
[illegible] חבר עיר / [illegible] על הסדר [illegible]
ברכות [illegible] בחבר עיר [illegible] בחבר עיר [illegible] על הסדר [illegible] על הסדר ברכות [illegible]
נ"ה [illegible] חבר עיר יחיד [illegible] ולא [illegible] סדר
[illegible] מוסף [illegible] מוסף [illegible]
ביחיד [illegible] ביום [illegible] כהן [illegible] חייב [illegible]
[illegible] כל [illegible] פותחין [illegible]
[illegible] יחיד [illegible]
[illegible] יחידים [illegible]
[illegible] ר' יוסף טוב עלם
נ"ה [illegible] הדור [illegible] בר [illegible]
[illegible] היום [illegible]
[illegible]
היה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] פסח [illegible] בהגדה [illegible] חבירו

וצריך לפרש כמו שכתבנו אם יום [illegible] הענין הזה ואת יום חג המצות ונפקא מינה דבעשור מכפרין
אחד ולתקן שיהיו כלבנו לפרש שטין התוספין כרת אם טוען אך ובראשי חדשים שהן אחד ואין
אחד בשום בהלה בתוספין ולא למיין שחוזר בהן אלא לומר ובראשי חדשים כרת דאיכא
נפין שבת חורבין ולהוי שדעי ללויה להעלי רק בלחם חודש דפוחה לפני לאמת את המועדות שהיו
לנו בדרך כל הלילה לומר שחלבין ושתקין שועדים שיום אחרון וז רק ולרבי זה זהו פתח נדוות
ואלו הם אין לא אלו לסוף אמשמעות בשלוחו דכתבו אחד שולה לפני ולפניו ובו׳ ״ נלחלחו
הדברים לרבינו נ״ר בזה והכרעת הדברים השומר דרוך להגדיר פנים לכל טוטל ולא להגיד
לשו ואחרון אלו ~~שמוברחולה~~ הוא ויק שכינה שוים לו ״

חלק המבוא

אלה הענינים לתת לב על הסבר השנראות תוספי יום הכפורין אלה הנהגים הוא וכן לפני פטירתם להגדיר
ובראשי חדשים ולאחר פטירתו חוץ על דברין להחזיר הדבר לעולם ואך לכל איסור וחיוב בדבר
להודיע אגדרת רק כיום הלא נהגו ספור לשלו שחבר וכן לעולם את המועדות ולזה ראיה לדבריהם
שאמר פין הטענה אך מפרין אך שוה לפניו ולכן לא לדעת את דברי החוזין ולא להכריע כאותו כי
אלא כבר ועלות חלק דברי האורך לן סוף וגבלות עולם אם שמבור על שלוחתם אלה
הענינים להודיעו זה לפתח ונוב גדל כאותם לשוה אני [illegible] שלבו בשלמותו לפניו לגלותו
שפל לדעל כאותם לשלה כסבר השנראות כולם ושהו להגדיר לו רק כרת פורש לתלמידיו בגין
ותקן לא ה׳ אלקיך את יום הכפורין הזה כפרין תכשלה וכן את יום רק הזה וכן שלה ויבואו
וכן בתוספת ואת שוספי יום הכפורין הזה ואת יום רק הזה חולה ומרבה כל וכן בחתימה
שבל להראות ויום הכפורין וראשי חדשים אבל בסדר השנראות הוא לא להגדיר ואלו לא לגלות כי
לפי ראיות שהבין משוחרר כלום נוטל הגדרת שנראות לו תוספין לפני לאין לגרין כפרה חוץ שוספי
לבת ורק להן תדירין ולגרין כפרה ומסיימין שפי כבודך כמאמר בדרב חננאל אמר רב ושלבינותי
עולם ולשמותי שפי אותה לפין ר׳ מאיר בר נתן לשמרין הנהגתי אלא במעשי ולתת לשמתי הנהגים
רבינו הוא להגדיר את רק בשנראותו רואה אפשרות דבריו ולא כתוב על הלכות רבינו תם ולא הנהגים
כי ידעתי חובתו בחר לו בגדולה ותם שחלש והנהגים שלהו כמעותם הנגרסת ולא שלהו לירי
הדרים ולא שולו לעטרה הראשית לו לחבר דבר בדוחק ואם רבינו נתן הוא לו במדרשו וכו׳ ולפני
שלות המפרשין אומר אלא יקום השמן לו להתגבר כן לו להם אלא נראה לומר כולם דינים ומתגאלה
עד לפני אם אליה כי דברין נכוחים להבין ואם בזה לפרש שין כפרה מן החיים ומן הטעם זה ראו
רבותינו לתן לתי נדוות שלו בשומר כל לתי נדוות לפלו ביום אחד לענין בלחם לתי נדוות להגדיר את
לשם כפריה ובחתימה ובזה אך מפרין אחד אלו לכה אך ~~[illegible]~~ לו לשום אגדרה אחד
שוה לו לפני ולפני זה אין כך בלחם לתי נדוות לה לו לבת טוב פסח ופסח טוב לבת לפירך
אין בשום אגדרת אחד שהן הגדרת חבירו לאמר יום הכפורין אלא אלו מה הלפיות ויום רק נדוי
מכפרין מכפרת באחד לחבר הלכות והיה לפרש מפרין נשלה לפירך לשגביר יום הכפורין הרי רק
בשום ומה כל עולה לו לפני ולפני שלון התמוה אנו לשדי והמנהגות הללו כבית
המדרש לנו לידי טעם לדרך זו ולדרך זו חרך כל השאלות לכתחלה לא טעם טעם לאו להגדיר
כחלל איסור וקורבה אלו לאו בדרך תלאותו דהכל אחרון כהן דחוין בתוספי שדברי

או דאמרו אלו דברים אחד מהלה או מפיס ומפיס כלומר מגן בהפה ולא נאל אז דאמר חירות
וחורבן הלוי והלוי היה בידו לחלות הטעם כחלל ולא היה מלהון בראשת השאול ושמו דהגדה
אלוש מלה או מפיס ומפיס כגון בפתיחה ובחתימה להורן אלו את כוש הדברים הגה להרי רק
במאמר אחד כלבבו לפרש את מאמר התוספות ומנה ושאר כרחה כמאמר בתוספת להרי אך
אף את תוספי כוש הדברים הגה נמלה לפיכך ובאמת המאמר היה רק ומנה אחת ודוק אחת
טוב לו לבאן מלחמה ולסיים מפי כבוד ואיש כן להזכיר ~~[illegible]~~ יזכיר את לשונם ואלו לבך לחכם הראשונים
ודורות האחרונים וכמו הנוראות בתוספתא ולגו במאמר דברים אחד ולא וכמו בו אחד אחרון שורה
כלכד = נחמן בר יצחק :
והכו ושר אחרי כל דברי ר׳ התוספתא כגון לכבר טומאת אוהל ודלין מין פאה לן דלעיל רק היה רב
כיום הרי על מאוך על זו זה אלא הדין מאון מלוש של דברי ונראה היום של טומאת שאורעה בין
זה וזה כמו דלעיל כגרון ראשון היו ילדות להוריב ורבותיהם בכל יום ובכל זמן של טומאה
שאורעה בגה וזה אלא לחסר הפת // ומה דאמר רק אמר הגבה הביאו בכפר שלא על
שאמרתי את הירח ומפי הקול הרבין גבי ארבעים ושמונה חמיות וליתא רק לא להיות שלבת
דאיכא תלת תוספי מוסף דלבת מוסף דרח מוסף דרה לא כגון וריבן ואין מאויר ומלבב דגוות
החודש דכתב כמוסף דה לא למאר קטאות דחבל אלא אורחא דקרא הוא להזכיר את הבריכה!
כך נהרג מפי רבינו: הדיוס היה מסיים ר׳ מפי כבוד ט׳ לוש פסין לאחרוני ספיה אחרוני
מאורמון על יום והיה פוטר את עצמו כדרך חנוכה לא להוציא את האוכל =
כלותר רובם היו אומרים והראב״ן ברה׳ ונוהג ורבינו יצחק בר׳ יהודה כלם רבו ר׳ אליעזר
אמרו כל מאין וכך היו נוהגין במגנצא ור׳ שלמה בר יצחק לבל מפי אמות מלכי ירושלים דיר
הגדל והלכו לא והראב״ן ואביאסף ראיה לדבריהם מתוספתא בהלכות ירושלמית כל הרואה ובגאון
ר׳ יצחק הלוי כתב בגרמיזא כלל לאומר יפה לומר ברכת מעין דהם לא פתיב אלא משלל
ראש בלבד כברכת ה׳ אלקין אלו וגו׳ וזה לא מן ומשם הוא דהם לא חתימה מכלל ולהחזל
והמאסף // מולביש לפה חבינו

24 Li[illegible]

8

לכבוד שבת מפואר מפורסמה דרכה לשון גאון בן ר' נחום גאון ז"ל

לדור יקרב אותו אהבה אדירים — ומדונו ולקוני כל יצורים —
ויחודו אני אוחז בכל ימי והוד אכסון בכל אויים ואורחים
אחד הודו בקרב עם מיוחד — ומספר כל נתחים בי עצורים
וגם נאה להודות לו בירחם — במהללים מלובשים הדורים —
אבל המקנה לפי פחי וחילו — אהבה עם כבודו באמרים —
אשר אוצר עלי [illegible] — ומאויבי [illegible] הם שומרים.
ומשלחי [illegible] מעמר — יראו שלבם הם יגורים (ויאמרי)
ומקטב אשר ישוד ומלט — חרבים מדבקים הבשורים
ולא בכף ולא בלחי כנות דל — ולא חטא ולא בקול צפירים
ולפניו הם נגלים כצפרים — ולא נעלם פלא שרים עטירים
וכל עמוס וכל סתום מגלה — אשר הוא חדרים לו כאורים
והולך כנים ואור למולו — ומביט כל בלי נרות ואורים
ונעלם בלא יגיד ומעלים בלא [illegible] אשר יגיד דברים (דכי [illegible]) ג [illegible]
ולא יאמר לשואל רק למטה — והודע לו המגלה כל בטרים
והולך למען כי מגונה — בעין עיניו אותו כל סתרים
~~(רפי הפלים יתנה על בני איש — לען [illegible] ויושב כל ישרים)~~
וכן טרם ירוצו ציר ויטיב — הלא רואה וחוקק דברים
רפי הפלים יתנה על בני איש — לען חדים ויושב כל ישרים
וגם יעריך חרונו בחסדיו — למען כי רחמיו לא חצרים
ואוצר הוד הלא שמר בריתו — אלי אוהביו אשר שומרים ונוצרים
לאבודין לעולם ולעולמים — ולא עורכים גבורתו ואמרים — (כי לעורכים?)
"אבל הם ולא לבני בניהם — כמו נשא סדיון על נשרים — ידעתי מרובי דברים יש כאן ואני הערתי ונדון מדרש שכתוב [illegible] ויש דברים ועושים ועל רבנים..
"ולו"

ואז שומע אני מנגינה ונגינה מתי היכל כבודה עת המורים
ובה מרים ומשפיל עם עפרכם - ובה גאונים אשר שונאים נכרים (ועיין ד״ב)
והוא רחום יכפר העוונים - ולא ישחית וירבה גיל בשרים
ומדור דוד ינהל חיל לפריון - ולא יעזוב בתוכה דגל וסורים
וגם יבוא לקרבנו כל הבוחר - ונפשות ~~[illegible]~~ כל שפתי מבקשי צדקים (ב״ב לעובדו)
ועין רואה והבריאה יהי כן - ולא ימשלו בצלמה כפירים
ויהודה כל אנוש יחונו ויראיו - והרע לו וחוטאי דרך בלבבים
והוא הוא מבקש ~~[illegible]~~ לו ונרדף - כמו בחור נקיים לא נחרים [illegible]
ולא צוה אחיות לו והרחיב - אבל בחר בבטנים עם שוררים
ואת קטן הוא שפך בעפרו - ותם ירא אלהים מנעורים
ויראו רבותים מאמנים - בכן יבוא בלבבם כמזבחים
ואנכי רחמני השכני - תמורת יהלום לך בגורים
ומי הבוחר ומהולך לבבי - הלא מרבית חמדות היקרים
אשר מראש נשאתנו בחסדך - בכן אגידה שבחך בשחרים
ואם לו יש בכל שפתים רבות - לספר את תהלתך בשירים
ודיהם לה פרנסות בעלים - ועיניהם כשמש ואור מאירים
ורגליהם כאילות הלבנון - תשוקה בקלות בהרים
אני הכלב ישן כולם והלא - אך הפה ולשונות צורה שחרים ולו
ואף כי רשע רמות באנשים - אשר ינוחו בכנף תוך יאורים
ואין סומך נפלתי וכד אלי - ולא עוזר בלי מי נהרים
נבוני כאבים מנעורי - רחמני אשר שומר נשים
ואם דחתה שמאלך לי בחטאי - תקרבני ימינך בחדרים

״ ומלאוה ״

למלאות את שאלתי – ולתת רצון לבי ואת רנני להקים
ולחבק את יחידתי בחסדי – ואורה מאשר קני קטרים
ובתי שיר ומספר כל נתתי – אך אשיר במהללם באורחים
תחרבם קשותם אך ותהלה באפס עשתך ויערבו כרפים
ואמצא חן בעיניך ויבוא ישורון כי ביראתך נרקים
אשר שם בם ירבית לקשות מה – אשר לא יוכל להם בקוחים [במורים]
אשר עשו ומיום צל ישורון – ולא צמח בכלהם מהירים
להרבות שיר כערבך – כמו צפה מומו בין חבקים
נדלותי אני מדאות אבל אות – הבינני וכל מיני פלפים
אשר שמך ועורך בחסדך – והמתיק לי כהמתקת ומרים
ולמען כל נאור תהלה – ואת דראה ולנפה כל סתפים
ואת מורה תבונה לצורים – מלמד בין לב חרים ורבים
ולשוני בהלל לעולם – פניו עתי אשר יבוא חדרים
ומי ימדה ותלין זה מלאכה – אשר ישוה וגם יאורון ורוחם
ולא תאמר דבינות פלאין – ואך שפטו יחידתה לקורים
כעורים
ואיך תהלה אנו עולה כמו כן – כמו לאמך יהי אורך ולהרים
אמתי אין בין והולות לבו – אבל במקשה שפרים (איפה?)
משאר דם בטוחים כל אויב – והרבות הון מתי אור והרים
ובם שרים ובם מלך ופלך – וקושים גם בירתם חדרים
ומי יוכל בם דבשות – ומי יאמר היש כולם פרשים
ואם יוצא דבר זה מעותם – ובשם דגור דעשוהו דקדוקים הדפי יש
ולהם //

ונפלא כל בפלאי אל ואין מי · אשר יבין לסתרי החדרים
יהי בסוף לכל פלא פלאות ומול · טיפות נזלים גם
מטרים
הלא עצבם ונפו נפלו בעיני מתי חבל נפילת
השערים
בעת נופים אשר אין מי ידבק אליהם וגם אינם
חבורים
אשר טופין בטיפות החסרים - ומה מול זה לכל יקרים
להרים
ומה יוכל נבון לבו ונפשו - קטנים הם כמו רשת
חרמים
ואם תאמר תמהים הם חכמים - פארתם בפיון אותך
בשורים
~~לבו~~ נפשו פלאה - וכל מומין כמו
והי בעין דמי אלים ונערים - בשיר חסד לבין צפורים (ובו דפי)
אשר דרכו הלא מלו לעולם ~~[illegible]~~
כפיתים - עלי חיות וגם על ודקרים
ועל אילים וכבשים גם עזים - וחלקת חד
הבהמים
ונין ברום הלא רחמיו פרטים - ולא מתים בעגלת
קררים
בפנים עם צפורי הלבנים - כמו כן כל בחוק
בעת קרה מאורים
וחיות מי אשר יחם וחום - בעת הקור
בכפורים
וציור עורב אמור מי זה יבין בעת
לרעם ביערים
לך הלא לך גוזלו ותוזנו שמנים לו ואין
ולא כל המזון בשחרים
ואתה הוא מרוה הצמאים - וחסד לכל
הצפורים
ומאחת נטופות מי נזלים - תלבש כל
צנחה חשורים
וגם נטיפות בכל מתוק מתוקה - ומים
עפרות כל טחורים
טמק לעד יהודה גם ירושלם - בפי חסד מה חרפת מרורים
אשר תפלה פלאים הם עצומים - בפי עמך נקולים גם צעירים
בכל מרחב לעולם אין מפורים
„ וברכבים „

וכוכבים אומר מי זה ספרם - ועל פי מי בעל זיוה מדורים
ומי מנה בעל כתבם שתים - רבבות מן מלאכיהם היקרים
באוריאל ורפאל עזאל וגבריאל אשר המה הדורים
ומנואל הדניאל כרובאל ורפאל אשר המה מהירים
וממטרון ומגדירון בקול רון - כי ירון ברון יחד לפסגים
קשות מלכות אלהינו ניבו - ומלאכי אלהים לא חסרים
ונבותם מלאות עין ראיות - רבוי לפאות קדם ואחורים
ולא ינצרון בעל גאות ורשות אשר עולם אשר מאיר בדורים
ומי הוא עמק מרבבות מלאכיו נקולים גם יחסנים
ומי מדד בשעלו מי עליות - בתחתיות וגם כל המספרים
ומי למד [illegible] בני עלי לפלאות ונדיו על נחירים
הכי ראה בגלל אחיו בני איש מבקרים על ראש להם וצירים -
ואיך היה בלתו רב וילד - והיה לו רבי [illegible] בשרים
הלא דרך אנוש עצמו מקום לו - רבי לנוש בהרחיב הצרים
וזה למה משונה מיצורים - ונועד על רויחתם כתרים
ונודע על כי יפרח החשיכה - ואות להם וכוכבים מאירים
פרישות זה בלב בין חדלה - וסימנך בקולות אור ונסים
על ראשו בגלל [illegible] - ונמצא זה מפורש בפתגמים
ולו נאמר בלוח רחם מבפנים - ואותו בלב חכם נשורים
ומה דעי עוד נותן לדעת - ומי עמק בסוד מחכים ומקרים
ישתבח

לעיל

(ואור?)

(בכ׳ נִפְרָד)

יְשֻׁבַּח אז אתי בינה נכונה - אשר יפה לכל נִפְרָד מזורים
מַעֲלָה שם אלהינו ונביו - אשר אין לו ערכה גם חברים
אשר ברא קומה בית נתיבות - וסולמו ולכל שבו צבורים
באשר בם וגלגל רום ספירה - תחתית בבת רם בחורים
פנינה היא הוא כח נטויה - בקדש כח אלוה כי בחירים
אשר בו נוצבו ארבע יסודות, במו תבל וכל נגלה כבקרים
טבעיות היא עבודת הנשמה - וחוקה הוד גבורת האדירים
ומחומר ומים וזרח הוא תבל מעובקה וגירים
רביעית היא להבי אור - ויונה שלהבת האלהים הנבחרים
אשר קרבנם אלהינו בירה - נוצבים בטירותם לדורים
ומה הכל באותות הרבונים - אשר סגל אלוה לו והרים
והם יודו ואין חתומים בם טמירים - ובם נוצה בספירות ספירים
נס הוא ונס הודו והון רקמת צור ודבש בם מאורים
ונחת הנשמה מחיי ... נפשי תחתיות ויסודי הַדְּרָרִים
ביום זה הוא חתימה עוד ופתחה - כמו נסות והאור לכל עברים
ובהתנים ונשרים אותו רמזות - יקרים מן להבות הסנורים
ובם לבין ולכל ... אספים - ולכל עמים ולכל סתם מגורים
והחכמה והמצוה מתנקה - אור יקרי נתונים ושדרים
על כל ... עבודות רטומות - ואלה מן נתיו אותו בְּעוֹרִים
עקרב ידנקים בטלשה מבורות מן אנוש יבין ונורים
והאדם והגלגל עולם מבוא קדר ואלה בם סגורים
נהר וחום ורטוב עם יבשות - וחמץ אוש ונחו בם עצורים

״ והנה ״

והנה סוד שלשתם אחדותם - ותכונתם ואופנם הם ~~[illegible]~~ גדורים
בלדתם כל אחד כמו פתח באלף - נתיב אויר לבין מים ונרים
והמם הנחה בשלשה הספירות - ושין אין הפסקה בו בצרים
ולפנים שין ופועל ושין הלא שין כקול האש בתוך סירים בקורים
ומלת צער מתנפחה תמימה - ואלף אש ובין מים ובורים
ונקודה חוץ ולא אותיות לכפר - ואלף אש ומם מים לפירים
והשין הנה שלשה הנדה בתורה - ובינות אש ובין מים ונורים
ומי יבין בסוד רזי תעודה - אשר המה בנס כפרת דבורים
ונכח ביתא וקוי ימין ועולה - ויום ראשון והראש לגבורים
ויום שני וקוי השמאלית - ומול גימל וסמיות ונקורים
והדלת ומול יום השלישי נחיר ימין וריחה מול תחתונים
ונם הפה ונוכח יום רביעי - נחיר השמאל ואיזום מול אחרים
ונקודה הפה ומולו יום חמישי וביטול ניב ונם מפני פתחונים
ונם הריש ויום ששי, ומולו ימין אוזן וחרשות מול נחירים
ונם התיו ויום שבת ונגד - ואוזן השמאלית מול דברים
ומי יוכל לספר נפלאות אל - בהונתיו נס עלך
ומול הפה ומול נסו ונטה מרירת דם לכל סגורים
ונכח זו הלא אויר ונם טוב - וכח המרירה בקולו בשרים
וזין הוא תנויה מול תאומים - ומרה התנועה במתנים
ומול החית הלא סרטן ואתם - כאנשי כסדם נלמאו בדברים
ונכח טית הלא אריה ונם אש וכחוש הימנית בצפורים
ומול היוד בתולה יש ואולי וכליא השמאלית לעקרים
במרורים
" נמה "

(בכ"י כתוב בצירים)
(ימין בכ"י)
(תנויה)

ודמה בטבעי היא ונשק ומאזנים שחורה ולבבים
והנץ היא למרחשון ונשלכת - והריאה להרוחה בגוירים
והשמש למול כסלו והלכת , ונרד אותן ימנירי בנגבים
למול לבן אמת טבת נגילון - נרד אלישע הטלאלות בשלגורים
והלבני שבט באמת כי לון - לקומת לב אשר דולה חקרים
למול הדגלל אמת עשר ונגים דראון על והחפים בגם והערים
ועוד נגעים שנים עשר שבטים שתים עשרה מספחים דטורים
חפי ברנך כמו תגלל ומרכך - דפי בדלק חמהלך יקירים
התגלה באפדי טי נרשים בסבבות נחלי שמן ומורים
ומין חפלק לכך רוח שבורה - שבשתיה אני אותך שבסיגם
כמוראך אלהי האלהים - אנטה תקיש לשוב המספרים
והמקטיר לתך ערך במעלו - והבאיר עדי שתי לו קדרים
והענן כמו בורה רך ונוסף כתמרתו ולחמנים נסוחרים
ויונה חנך אלי דעך הסוכך - כהלצי רת בתוך גנים גלוחים
ושלמה נאהבת שמו בים סוף ונוער כל אחי נחלי רעבורים ~~[illegible]~~״ (ר
והמטיר מן כאוב רחמן ונאמן - לרוותם דבק דומה כפורים
והספת כדי עמק ושטן - ומספד מר אלהי נחפש ושירים
לטנא אמרו מגדום אמרם הוא טוב. נהלו יה אשר לכנם נעורים
נבב עלים אלי הדגים בדלקם - בגלי ים ורחבות כנפרים
ותנק ים סוגל וחיו אסוגל בטסגל ברב כסוגל כבדי
והרוספים בוד נסגל הבספים - והנגיעים בודו חוסים עברים
והלצים ״

והמצים והמתמצים פרוצים ונאלצים בכל צדי קברים
והאומרים קחו תפסו כמשפט – בחיל ירדו לים סוף [illegible] (בפי' כאופרים וחולו [illegible] כעפרים)
וקם צבא השמים [illegible] – [illegible] [illegible] ומצפים אין קברים
והתנין [illegible] [illegible] ורמס לבנין – מס כמו [illegible] לאורים
ואז [illegible] אלה [illegible] ובנין – [illegible] [illegible] נראו [illegible] ומררים (ומגרנם בפי')
והמשפט [illegible] בין ירות [illegible] – בים ירם [illegible] [illegible] מסורים
ונדול [illegible] בבול יגון [illegible] – נפל [illegible] [illegible] לב [illegible] מפאחרים [illegible]
[illegible] גוחם [illegible] נחת וריחם – [illegible] נחת [illegible] טוהרים
והרבו [illegible] [illegible] [illegible] – [illegible] [illegible] [illegible] על מלרים [illegible]
[illegible] מסגרות ושש [illegible] [illegible] – [illegible] [illegible] בין שבקים
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] – [illegible] הנחיל [illegible] על המדרים
[illegible] ואנו [illegible] גודין [illegible] – ימי [illegible] תפי [illegible] אחורים
והחנים [illegible] אחר [illegible] – [illegible] [illegible] [illegible] טוף ומגורים
והקטירים בהון [illegible] בבחתך והאתך בתך ותך [illegible] פורים
אני [illegible] [illegible] [illegible] – [illegible] חון ושן [illegible] בימחרים (בפי' כדרים)
וניצו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] – [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בכורים
וחי [illegible] – אני הרוה [illegible] – בני [illegible] – [illegible] [illegible] [illegible] נמורים
ונתן [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] – [illegible] אפו וגם [illegible] והחרים (בכורים)
ומן הפסח [illegible] לבו [illegible] – אני [illegible] [illegible] [illegible] פסורים
והי [illegible] בקרת [illegible] [illegible] [illegible] – אני [illegible] מלבים (בפי' [illegible] [illegible])
ואז [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] – [illegible] [illegible] נסר [illegible] ברורים
ונפל מבחור בני [illegible] ואחור – במי [illegible] כמי [illegible] [illegible] מעורים

„ [illegible] „

דרך בחדר ואין אחד בביתה - בכן יחד הכי חד פגרים
ושם בלבם רחוק הדגל ובחמתם אמתו היו שבורים
נעזבתי מדיבות ראשי וגאונה - נעזבתי עיר ומעונותי אחרים
ומכבודה חלפה רב וחיבה ומשכבותם בשחת שתי מרורים
וכל חלקי ומאוסי בבשרי בני סרבי עם זרי מבורים
והמינון זו הפרות בלבות בבתי מרום בשמים כי מסורים
והודו עד בבתי דינם ומלך בל יעקב והתיר מאסורים
ונשם עולם בקרת דורות בפלג ולב בלב עני ודלת בחירים
גאון על עטר הודה וגואל - וישראל כמו אתן גבורים
ונשא תרבם מארבם נגד תמרם והוליכם והעבירם צרורים
(~~[illegible]~~) ודר
ובמדבר מקום אין מים ומצפן בלא משפט אלי הבר שחורים
ובעננים באורבעים ספרנום בלא שרב ובלא מערב אפורים
ומן שהולך ומים מצור ונחלי - בעלי העננים בם תפורים
ושמלותם כיום לבשם נסותם - ונעלותם בגבותם רפורים
והביאם לארץ הטובה ונשא מנה האל פני (אמורים) -
"
(אמורים על דבקתי)
והכניע שאר שבטי עמים. ומלכיהם והשבית הפורים
ואחרו טם עמי הרבו לאשם ונשאו חטא ומבחו ושקוריהם
עמנו בחטאתם רבים ומלקטים ולא ירדן שקירים
והגלתם לאוי בבל ושם היו ברחמיך לזורים
ולאחר שבעים שנה רציתם ונחו עד נשקטו על שמרים
ונשפך אין רבגוד אחרון לראשון בגאון ובגוף נקוד נוהו דבקים
" מלכים "

18

מורים עוד אומר לפניו בנועם. בכל עבר: חתנים עם צעירים
ונשואי הפני בגיל ברוב עונג. חלל העם בשמחתם חגורים
וחצויים הם בגילים עשוקים. דקרים שור היתה סוגרים ומפגיים
ואלי חוף סביבותם לפרסם ונשק דם וכל צבאם ודרים
והולך אלי צור לבכל ושור עולם כי הלא לבבים
נכון עשו ולא נס וחסו - בלי קדשו וצור קטן בצרים
ובתורה הפי עשקו וחלקו [illegible] דבקו ולא פסקו המורים
בדרשה פרשה וגיהה לכתי תורה לעשקים לא נשכים
והנה גאתי חברנה וגם היא שמחה רק בעז תנשא יצרים
ומאלין כל חיל גיאה ועמודין - אשר לחון אלי בחון בלב רנים
ומארומו אלי נפלא עמו והבלם ים בלבון לגן גבורים
אשר מהר עטורים כל חפצו בנצח ים שנים עשר גזרים
כפורים מכלולים באופן ותפוחי לתבוא בנהרים
כמו נאים להואי אור ונאור - כמו בן לו חפר טוב ופשפשים
ושנו לו כים נבנו ארגמן רחבם גם בחלו כל אורים
ובנו נבי אשר עניב ורבי יהי נפתח בנפש על הררים
אתה אפים בקהל רק לאוהבים ונגש אתהים ולא עשהים כהאמרים
ואומה צור קרב כל חסידיו. ותלמידיו אשר דורשים וגומרים
בהלל ובחלול. ואלי לפני שפלי. אשר הפליא עדרים
וכל אלים ותשאים מהללים. בתמונת קדוש מרום ספורים
והמונה צבא שחק בכל עת. וחד מהם אחת אינם עדורים
קי כמה אשר עשה לתמה, כשנים שלמה בכל אומה והגרים
„ ונפתחו „

בסו
ד

ס"א: ואילו בכל חיל
גיא ועמודים —

ושחתון אשר נכתב ביון והחשמוני בקולם מנגנים
ונמסרו בני יון בידם והנלוים הקוניורים חטורים
ושריהם היותם רודים נשמדים ונהפך להיות כולם שטופים
נצחונם הגדול נספר כמו ואגב ובעולם פטורים
ונבאו על נצחתם שמונת ימי הלל ונרות הם טהורים
אשר טהרו להיכל אל ובית ואחריהם לכל הבאים נגזרים
בכל מקום אשר נמצא ישראל שמונת ימים שמחה והם מדורים
במצוות נר ובכל עולם נתנו חן בארצות כל מגורים
ומהלכות אשר ספרו נגידים - ואגב גם לאות ורחמים מאורים
כמו הראה במלחמת נצחות - כמו פלא יראה גם במחרים
מזרוע (ואשר) אמו תנחמנו ינחם ואם יבא לבנו על פתורים
וישא על כל הר נורא אל ורחמים ואהבתם להורים
מטרט קולם ורחש עין יהי זה בכל תנחום ונעשה חכמים
מפרט אל זכרו בן (תנא) - כל חכם יהי עוד עם ישרים
ושם הכתוב בתוב ינחם ויגד בכל בנחה ולהבה כחרים
בכל חולי ימות חולי וחולי לבו ישובב אתן מהלל נשירים

נשלם השבח ..

תהלה ונתחזק - ואז יוחק - איצק

Zuzal: 60 אמת אין גין גג — 19a
153 ואל עין אמת עבת גמי ו
154 והגבי שפי באמת דלו ו
155 ואולבקוז אמת גברו ובגים
194 ונחמתך אמת היו שמורים
214 ואליו אם אמת עברו ברותו
233 וחב יהם אמת [illegible] עשורים

1. 20

ARC 4° 792 / D21-1

ר' אברהם בר' מנחם חבר סליחה לצום גדליה, תחלתה אבן הראשה.

ר' אלחנן חתום בסליחה המתחלת אלה נעורים.

ר' אלי' בר' שמעי' חבר סליחות רבות. מהן אמתך עשיק, ישראל בהמה, ואין תלוי לחיים, ואהבת ילדך, ואותו כבחת. הורם, ואלך לו וגלי, ואת ה' במעשיו, ועד ה' הנני, ואחרי הידה ואבדו חכמי גבות, ואתה מליץ טוב לבבי, ואלפים דוד, ואתי כה אפה כה, ואחרים גולתם, ועוד לו סליחות לזמרין בני חורמל ביום ד' וביום ה' דתשובה.

ר' אליעזר ברבי שלמה הזל יגלה חסד בן חתום בסליחה המתחלת בין כסא לעשור.

ר' אליעזר ברבי נתן מגנצא הוא הראב"ן הנז' זאת הדבר גונו זל הרוא"ש ונראה חי בדור מגנצא בשליחת הקדמי הרמב"ן שלהי רב ר"ה בתרא דהע"ג מגלה אות המגנצא לנות תתנ"ו בקני רבינו שלמה והראב"ן ועי' וכן בתשובות מהר"ם מרוטנבורג סי' תר"ן ונראה לו ונו' דף רבינו תם ור"ל"ב ור"י"ב במבוא בספרי דק נמ"ח, הוא הראב"ן ייסד סליחה למוסף י"כ תחלתה אכפרה פני מלך רב.

ר' אליעזר ברבי יצחק חבר סליחה לי"כ שאו תחלתה אלהים בלי [illegible] מבדק סמך הוא ברב הלוי לזכיר הל"ו במס' פסחים דף ע"ו ב'.

ר' אמתי ברבי שפטיה חבר סליחה דה' אל רחום וחנון, ומיבר תחינות לאמרן בעי"ו ווהל בתעניות שמתה נסים: יעפוני עוד דף נפל, רעינו לך תאוות, והתוס' במס' יבמות (דף ט"ג ב') הזכירו, ע"ל

ר' אפרים מבון יעקב מאיר בונא (סמוך לקולוניא על נהר רינוס), שמו חתום בסליחה אני עבדך בן אמתך ובסליחה הא' לצום מרד' הגלמוד ובשעות יתמסרהו לר' אמנון, והוא חי בתחלת המאה העשירית אחר הס"ל.

ר' אפרים בר"מ יצחק חתום בסליחה אבל אשכן אש ריגן, ואחרים אדני תמ', וסליחה ה' לומר לביתך נאוה, וסליחה אני הוא' חמב בר ונדבות מהרי"ל בדיני יו"כ הנה הא' ר' אפרים מרעגנשבורג אשר מת בשנת תתנ"ה, ובספר יוחסין דפוס אמשטרדם דף נ"ו א' [illegible] לר' אפרים בר יעקב הנ"ל הוא ר' אפרים מרעגנשבורג

ואינו ענין, נדפס בספר חסידים סי׳ תתקס״ב הובא אגרת לו״ט לאנשי רעגנש־
בורג וחתום תחתיו אפרים ב״ר שמואל, ובתחלת הספר ברמזי הסימנים אמר
לגבי האגרת לרבינו אפרים ואולם מתוכן האגרת משמע לגבי ר״א לא
היה ברעגנשבורג. ע״ש.

ר׳ בנימין (עלי יו״ד) חתום בסליחה אל נא תיסר ואחרים עולתו, גם הוא
חבר הסליחה המפורסמת המתחלת אבל אנחנו חטאנו ואשמנו אשר הרעישה
את כל העולם בעבור שבאו בה דברים נראים כמתנגדים לאמונת רבותינו
ונכלותיה, אשר מצדם גם מיחה הגאון מהרי״ל לאומרה, וכבר נשאתי ונתתי
המחבר הגאון ז״ל בביאורי לדבריו והראיתי צדקתו ותומתו וגליתי [illegible]
לדיני הלכה וכי תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא בו.

ר׳ בנימין בר זרח הנודע בשם ר׳ בנימין הגדול חבר עקידה [illegible]
גם הוא חבר סליחה משלשה אהבת דגו, ואחרת משלשה בראות בת יהודה,
ואחרת משלשת אתה אל נורא אתה לשומרון בני וורמש, ומחזור כ״י נמצא עליונא
עשתם לו סליחה משלשה ענה בה הוא הגדול והנורא וכולי חרוזותיה מיוסדות
על השמות הרי״ב ורמח מברכת כהנים אנא בכח יב׳ ובסוף חתום בנימין בר זרח.

ר׳ בנימין ב״ר שמואל, חתום בסליחה אמונים בני מאמינים, ואנכי כמה יעדר, ובסליחה
אחרת ואחרות ואיזה נוסח מגורותיך לבני וורמש, והיה בימי רבינו תם לפי
דעת בעל ספר הדורות, והתוס׳ במס׳ חגיגה דף יג א׳ הביאו דבר מפיוטיו
ע״ש גם בליקוטי רש״ל סי׳ נ״ט.

רבינו ברוך ב״ר שמואל הנודע בשם רבינו ברוך ממגנצא [illegible] חבר סליחה
אני הוא הלוחם, נדפס בספר סליחות לבני וורמש ליום ה׳ דתשובה אחד הדולם
ובנין המזבח, והיה בתחלת המאה החמשית אחר ב״ז.

רבינו גרשם ב״ר יהודה, הוא רבינו גרשם מאור הגולה תלמיד רבינו האי
גאון ז״ל והיה חי בסוף המאה החמשית אחר ב״ז, ובמרדכי פ׳ הלבנת
נראה שהיה דר במגנצא, וכן כתוב ר״א הלוי בתשובה לגבי [illegible]
לרבינו גרשם מ״ה אלכנני היה, גם הוא חבר סליחות וחתום בהם
שמו ומהם אודה כל נפלאותיך, גדול עוני, אל מגדף אלהינו ואלהי
[illegible]

ר' ברוך בר שמואל הלוי חתם שמו בסוף סליחה המתחלת אלהי רבת צררוני מנעורי,
ואולי הוא ר' ברוך ממגנצבורג הנזכר בתוס' בתשובות מהר"ם, כי היה רב לטעלוף,
ודע כי הסליחה הנזכרת כבר היא נדפסה במחזור כ"י מגנצ"א ובנוסח
מנהג מחזור פולוניא.

ר' זבדיה, חתם שמו בסליחה אין כמוך באלמים, ובסליחה אדון דין
אם יבחנך, ויפס גבה ועולה, ובסליחה לבני אוחזי מתחלה ...בדיני
ודתות ובפתיחות גדולות.

רבינו יואל בר יצחק הלוי חבר סליחה המתחלת אל אלוה דלפה עיני
הוא רבינו יואל הלוי חתנו (עדותו) של רבינו אליעזר בן נתן

ר' יוסף בר יצחק חבר סליחה אדון נתגת מועד, והראב"ד בסוף ס' הקבלה
דין ממנו, ובלק' דף נ"ב א' אומר להיה תלמיד ר"ת ור"י,

ר' יוסף בר נתן חבר סליחה המתחלת אפפו עלי רעות בגוי לאומים
בה"ג וירושלמי ביו"ד בטבת.

רבינו יעקב ברבי מאיר הלוי, הוא רבינו תם מאורליאנש בן בתו של
רש"י ז"ל חבר פיוטים כנראה מתוס' במסכת ר"ה דף ל"ב, ובתוס' מו"ק, וחגיגה י"ג א'
ומנחות ג' א', ומצינו שמו חתום בסליחה אמרר אלך יעוני, ובסליחה אבגיד
מתחילתו חתום בפסוק יעקב, ונפטר בשנת ד"א תתקל"ב.

ר' יצחק בר אביגדור חתום בסליחה ירדה לך [illegible] עדיך

ר' יצחק הכהן החבר חתום בסליחה אדון בפקדך

ר' יצחק בר ~~יעקב~~ יקר חתום בסליחה אריד בשיחי

ר' יצחק ברבי מאיר חתום בסליחה המתחלת ... ומדבר
שהוא הריב"ם הנזכר בתוס' אחי רבינו יעקב ברבי מאיר הנ"ל.

ר' יצחק בר סעדיה חתום בסליחה איך אוכל לבוא עדיך.

ר' מנחם ברבי מכיר חתום בסליחה לדוד [illegible] המתחלת אתי ...
ויש לו סליחה מתחלת אחלה את פני ה', ועוד ... סליחה המתחלת
אדם בקום עליו, והוא נזכרת בתוס' במס' חגיגה דף י"ג ע"א בד"ה ברוב
ג' אומות

ר' מרדכי בר"ש שבתי חתום בסליחה שתחלתה עלמת כפי מנחת ערב, ובסליחה
מאתך חילתי. חתום מרדכי חזק ואולי הוא זה.
רבינו משלם ברבי קלונימוס חבר סליחה לתענית אסתר שתחלתה במתי
מספר חיינו קנ"ץ, ~~[illegible]~~ ובגמרתו אומר בסליחה המתחלת אודה עלי פשעי
ותחום בסופה משולם פי' אעיק לרבינו משלם, הוא רבינו משולם הגדול
בן רבינו קלונימוס בן רבינו משה הזקן אשר יבוא זכרו בסמוך ואין ברא'
במס' זבחים דף מ"ה ב' ובתוס' במס' גיטין דף נ"ב ב' בד"ה אמר אביי
ואומרים שהיה מרבותיו של רש"י ז"ל והיה בזמנו הנשיא המפליגים אחר ב"ה'
ר' משה בר' מיימון הספרדי מעיר קורדובה הוא הרב הגדול הרמב"ם
אשר עשה החבורו הגדול י"ד היד החזקה בלשון ב"ה מתחלתו המבואר
בהקדמות ספרו הוא חבר פיוט ליום הכפורים שתחלתו עת שערי רצון להפתח
יום בו אשים כפי לאל שוטח.
ר' משה בר"ח חסדאי חבר סליחה שתחלתה רבוני שוכן אמנם דמוק,
ר' משה בר"ש שמואל חבר סליחה שתחלתה אלהי אל תעזבני, ואחרת
המתחלת סלח מלפניך ועוד תפלה הקדושה למען אמך.
רבינו קלונימוס בר' יהודה חבר סליחה לי"ז בתמוז שתחלתה אמנם
שמונה ואחרת המתחלת על הגל על יורד נרדף, ומצינו להרא"ש ז"ל
בסדר דף כ"ב ב' ... כתב מגרמיזא מרבינו קלונימוס הוא רומי, ורא"ה
שהוא זה ומצא נקלו בני גרמיזא יעלה ללהק, ודכתי בסדר הדורות
דף נ"ב ב' כתובה בשם אני דף ע"ב א' כי רבינו קלונימוס בר"ה יהודה אבי
אמו של רא"ה כנראה בספ' דף ז"ל.
~~רבינו~~ ר' שלמה ברבי יהודה הוא המכונה המפורסם בשם ר' שלמה בן
גבירול בעל כתר מלכות ושירים רבות להמחבר ספרדי ושירים רבים
נפלאים. הוא חבר אהבה של שלום ע"ג שתחלתה של מחות נגדיונו

ARC 4°792 1021-1

והפיוט הזה קירוב המוסף במנחות רש״ל ע״ז ה׳, ד״ב בה״ז ואמרו
ליסדו ר׳ שלמה הספרדי, גם הרשב״ץ הזכירו בשם זה בתשובה מנומקת
ובכל הראשונות נראה בכל שורות השלוחים והסדרו בחתום שהשלוח ענה
דב״י הטתנו כמבואר בספרו שם ודנה ר׳ שלמה הספרדי מנוחתו כבוד
חבר שורות על שני השלוחים וכו׳, נשאר שמו׳ ספר עטר בזמן הקדמון
~~[illegible]~~ סלמה בסידור סליחות שלנו מצאנו סליחה תחלתה אז בהר שור
בן ימנה זולת וחתום בסופה שלמה בר יהודה גבירול, גם הפזמון
שופט כל הארץ הוא לו, ותיבה בתחלת המלך הראשונה אחר
דב״י, נכתב ביומסין דף ל״ח ב׳ יהוה ורבינו גרשם ז״ל ור׳ יוסף
בר׳ יצחק מחברותיו של הר״י וכולם נעטרו בשנה אחת, ואך כי
פיוטיו רובם נכוללו נוראים ולכולם במגלה הזה

ר׳ שלמה ב״ר יצחק חתום בסליחה אז טרם נמתחו ובסליחה
ה׳ אלהי הצבאות נורא בעליונים, ואולם הוא רבינו רש״י ז״ל, ואך
כי הרבה סליחות חתום בשם שלמה, מהם לר״ש ב״ר יהודה הנ״ל ומהם
לר״ש ב״ר יצחק הזה ובכל תנאי להבחין כי לכל אחד מהם
סגנון ולשון מיוחד.

ר׳ שמואל ב״ר אברהם הלוי חבר סליחה שמרנו בגלגל וזמרים.
ר׳ שמואל ב״ר יהודה הכהן חבר סליחה שלופי רחמים וגואלים, גם בהולדה
כהולדת אלים, כהולדת אב המון חתום בסרוק שמואל ואולי זה הוא לרש״ל
חנו של ר״ר חסיד בעל ספר היחוס.

רבינו שמחה ב״ר שמואל חבירו של ר׳ אליעזר בר״ו גרמייזא הנ״ל חבר
קינה ואו״ע ואולתה כי על רחמיך הרבים אנו סמוכים.

רבינו שמעון ב״ר יצחק ב״ר אבון, הוא רבינו שמעון הגדול תלמידו
של רב גרשם ואלכנוי היה בדור מגנצא בזמן הגאונים, הוא חבר
סליחה ושל נדרי השמחות אותך אדיר ועולמים ומהם אתה
כאל נושא פלאות, אלים עורך בידם, תורה הקדושה, לפני הכסא

אולי המטעה אינו נראתה כי חתום אל יהוה בסליחות של בהן

ווירמש, ונדפס בס"ה [illegible] בלקוט תחנונים בין [illegible] ג' ימים נוסף

לכל הלומד לעיין, ע"ש.

ר' שפטי' חתום בסליחה לפני התחלתה [illegible] ויפה

יהודה אבין של ר' אמתי הנ"ל.

<u>מלחמות השם</u> מאמר ששי חלק ראשון פרק חמשה עשר : ומאמר שנוסיף גלוי ושלמות על מה שהתבאר מזמן חבור העולם הוא לענין
נמצא כליה שחוייב בחכמות הוא חדש [illegible] ושמצאו הראשונים אמרו בחכמה
חסרה דבר מה ואחר כן נשלמה במשך הזמן עד שבזמן חכמה לא נמצא השלמות בה עד הפילוסוף. ובזמן חכמה לא נמצא השלמות בה עד
אלינו. ובזמן חכמה לא נמצא השלמות בה ואחר מהנמצאים ובאה חכמת הנבראים עד להחכמה [illegible]
[illegible] שהזמן [illegible] החול נמצא השלמות בה יותר מאחר, וזה להחכמה [illegible]
[illegible] לארסטוטלס [illegible]
השלמות בה יותר מאחר. [illegible]
השלמות בה יותר מאחר. ואולם חכמת הנבראים [illegible]
[illegible]

[illegible]

ARC 4° 792 1D21-1

כמו לומר זה בביאור קצה לאחר ותנועות הגלגל הוא מתחייב הטבעית ועם כל זה לא תמצא כלום קצה שנתחייב [illegible] על חאל
העולם וזה שהוא רחוק שיצטרך קצה הזמן אומר מבואר יחד ויפסק הנה אם תאמר בעלה לא יתגדל קצה לזמן אחר, ואם לא תאמר בעלה
הנה המאמרים ודברו [illegible] בדרכה או אם [illegible] כן [illegible] לזמן אחר הנה [illegible] אחרים לזמן הבא ולא יתגדל קצה לזמן.
ודע שיחויב לפי זאת ההנחה שימצא הלשונות [illegible] ויחויב מזה שלא ישאר כי אם לזמן אחד קצה הזמן האחר [illegible] לו תכלית וזה
[illegible] כן הנה יחויב לשונות המאמרים שיהיו מחודשים ושיהיו [illegible] להם זמן שיש לו תכלית ויחויב מזה [illegible]
האנשים מחובל [illegible] וזה כי [illegible] לומר הפילוסוף [illegible] הפסד הלשונות [illegible] וזה מבואר בנפשו. וכן יראה גם כן
זמן החדשות וזה שאם הוא [illegible] שכבר יפסדו הלשונות הנה יחויב לשונות המאמרים שיהיו חדשות [illegible] להם זמן שיש לו תכלית
ואף על פי שנראה שישאר הלשונות נפסדו ונפסדו בהפסדם החדשות אשר [illegible], ודע שלא יחויב מהפסדם הפסד החדשות אשר
המציאות זה שאמרנו [illegible] החדשות [illegible] להם [illegible] המין [illegible] ארסטוטלוס [illegible] ושאר החדשות אשר יחלק
בהם שיהיו [illegible] הזמן [illegible] הגלגלים [illegible] המין [illegible] התחייה עם [illegible] שיפסדו אם לא
יפסד המין [illegible] היה זה כן [illegible] האדם [illegible] כי היו [illegible] והבאתי. [illegible]
אלו החדשות אל [illegible] קצה הזמן [illegible] הלשונות [illegible] הזמן כן הוא מבואר [illegible] אלו [illegible] הדרך
ראיה חזקה על שהעולם מחובל וזה [illegible] שהוא [illegible] לעניין [illegible].

לא בקיימה: בהבלחה [illegible] האדם [illegible] הדברים [illegible] מה [illegible] הדברים היותר
[illegible] הדברים אשר הם [illegible] ובקרב. ולזה היה [illegible] המדעיות [illegible]
[illegible] הדברים [illegible] אשר [illegible] זה [illegible].
(vgl. [illegible] – 5, 2, 1 Anf.)

וגם הרב [חול [illegible]] [illegible] בעולות כפי [illegible] קושרו [illegible] הנפש: [illegible] על [illegible] התחלות [illegible],
[illegible] מן [illegible] בין הזמן והמתנועע אלא הם [illegible] אחד. [illegible] בין [illegible] אלא היה
כי [illegible] הוא [illegible]. כמו [illegible] הסובבת [illegible] על הארץ

28

יוסף גראָסבערג
אברהם האָנסבערג
ברוך פֿאָרט צאַמעל
ליב מײַט בערגינג
בערמיל דאָן בוימן
עזריאל בעלאַנשוואַנץ
אנשל קיסל
ליב שניאָב
הירש שניאָב
שמשון שניירטבערג
חיים פֿײַפֿ
אשר שנעבלבער
[illegible] ווײַסבער
טאָבע שניידערמאַן
לייזער אברהם
גבריאל פּױל
אברהם פּאָרק
שופֿר שאַנבער
ליב שטרוור
בינר יונס
~~[illegible]~~
שיבר ענגלענדער
לײב סוריעבע
ברוך [illegible] חאָן
לאַנג ליבבע
גרשון אונען גוט
שמואל לאַוט
פֿײַגל בילאַ
שניאָר מרפֿ

ליבבע גײַגער
~~דוד~~ [illegible] פּרױס
דוד האַלב
~~[illegible]~~
גרשון גראָס
באַרוך אַבראַמסאָן
אברהם פּוּאר
דינגפֿר ליב
גוטער יוסף
[illegible] פֿרײַבאַך
חיים אַלטער
~~אהרן [illegible]~~
אהרן [illegible]
[illegible] בינעס

פּרעסטער גדלינג
גבריאל פּראַטלער דרייהם
מנדל שטײַנער

תּנחום נוטי
אפֿרים הלכּה תּנחום
יאַנקל פּאָרן און בראַנגעל
גליק באָרן פּאָרצר
מרדכי פֿישר
פֿײַבלמאַן גאָנג
גדל שרײַבער
שמואל עקל שרײַבער
יוסף רײבן שרײַבער
נתן אורסענשטיין
מיכל שפּיראָ
ליב מאַטצער
מאיר שלײַכער

הירשבע בראַנט בורגס
ליבער פּימפּסינג
מאָטל ליבערבע
שפּאַנגן טלאַהבע
אפֿרים שטײַנמאַן
באַנג באַמר
~~חיים~~
חיים בוהנטן

שמואל טאָמבוהר
הירץ מוזיקאַנט
הירש באָם
גינז מרדכי
שמואל מײַנער
גבריאל הײַלער
יודא בריטער
וואָלף ברומער
שטרול יוספבי
יצחק אברהם [illegible]
מרדכי תּם
יוסף אסור ~~[illegible]~~ לבדך
משה ראַמער
ליזר שפּאָס
ליב פּאָסנאַכר
דוב טעש שפּרינדר
נתן שרײַענדיג
ליבענבער

רײַזע פֿרײַנדלין
חנה רײַצעלמאַן
מרדכי פֿרײַנדלס
מלה שפּיצנער
יוסף פּורטצי
פֿרידמאַן לעווענד
דוויג דעהן
אהרן פּאַון
ווענדעל רוס
קרײַל הנס
ישראל עהרליכמאַן
אברהם העלמער
יוסף אָפּליגער
רײַזע פּרײַלעכער
מײַסל שנײַדער

יצחק לאַסטער
אהרן הערמאַן
אלה לריינער
צבי דראָנג
ליב געטצער
דוד פֿרײַנדשאַפֿט
חוסן הײַלענדער
יוסף האַנטל
דוויג גולדה
חיים מײַערל
אברהם גאַנג
יצחק מײַ
מלח גרינהאַפּט
נחמיה גורפּס
דעלמאַן דײַגין
פּײַבוש און נעוער
אהרן יוסף
פֿײַסטער מאיר
יוסף פּימפּ
מענדל נגל
מאיר דארנשטער
ליב טרח
שמה לאַנג
דניאל דרײַער
[illegible] האַפּטער
בריינדל [illegible]
[illegible]

ARC 4° 792/
D21-1

אלטע
בזוספר
זלמן גראהפבר

ניפר קוש
טוה מויער
יונייג יונוואהד
חייב מוק
עלה ניפעמן והלנר
ניש גזורב
גרצערם חיצובר
מענדל גרעט
זיזני פיסה ניגס
ליבה פוסער
מוער ניהס
יונג עדעל ניזהר
יוסל עזה
אברהם טבעחט
ליפמאן זונדל
זעליג שינער
אלה וואהלט
דוד ביוטנער
פייל חייטער
איינער לביט
ווסטר זאלב
רעכל לערפיש
~~[illegible]~~
העפט מויזנג
ש חוש פריה
יופעל נערהס
פרוג לעהרב
רויזנר לבעט
פוויק ניידעל
גרונמן ווייל
פעפרש גענסי
מויער היינרעכצובער
טויבס אלבבה מבי
שלמה לעבר ברעוטר
איקס אבויס אפפלמוס
בימן גאהל
טוביסרוב
גוטעל גודבר
~~שלמה~~ בקמארק רכלבר
רוגב טארב
ירוחם גייב

פטא פדפלע
מעסראון זאבל
לעפל דייבע
ייונג בטלאה לענר
פייבל טרויב
ווין זואל פבע
זלמן ביהרעגל
מעה בריצווין ברנר
שייבור שעהנבע
עהלם ברהמבר
רוסנליבט
מיכל לאווף

גרשון נייבטלרבי
מענדל בעטנעטעט
בוטענליב
שווה העבר שטייבר
וואלג לירליב

שלום
~~[illegible]~~ בייגר
משה לבנבר
מרבליינדורט נראמר
בוב ספעהגל
יענב וואבר
טויטל מלה

שלמה ~~[illegible]~~ רעהלבר
ירבסו רעבי בערק
אברהם דיין
מיכל רזמבאום
מרוכע ~~[illegible]~~ רבי
אהרן בחור
משור אלמד
~~[illegible]~~ הירש לוב
רעבלרבט שעוי
אורגי ~~אלט~~ שוינלמר
זעה לזהור רעו
אליגדיר אמל
הרצוגדע
יענב נדיל

גערדיט ליבל
פריידבה חנערה
וואלף רוח
יעבהאיש שטאפ
ייטבר מאשהויס
זוויגן פיסה מאשהויס
נחום שטערנגער
יעקב שטרה

לוויזר וואלפי
זאבריהש ברעזעה
זלמן גרינס
בלויזהר ריינר
~~וויסל מענה~~
הערצבע פהחה
אהרן ~~[illegible]~~ בוו
לייבוול נייז
אלה געלבבר
אייז נייהפער
ליב פעררדי
עזה חיעלט
פייבלס וואלרל
צימור בזיי
פייל בריני
לאה שאהע
דוד ווייס
אייזנ שבהפנר
וואלף אפפרפי
אולי הונד
הנה נייטע
לאוזי שלס
מויער היופבר
שמעל מויאנשטבב
יוסף יפפי
אלסה לעפרט
זנוויל חיבור
אלה בוניס
ליפרונג היוס
זוינט הויטער
טאנג שעהר
ליג בזהרלנעט
דוד פוורהנב
חויש ליסער
זעליגמאן שטן
חינש מורים
מויער לפיו
יוהויב פווי
יוסל וויזן ווים

אוזבר מרלוס
שפרל אברהמבי
אולבה טבוהן
דיאו גלוס לרט
גאלדבי ירזה
ראוב גולבר טופר
אורשל לעמו
ציו יוספבי
בער מסנבסנע רב

30

1.

(העתק מספר [illegible])

הילוך חמה ולבנה במזלות

אמנם דבדיקת הענינים דפרק זה באפני רמ"ז הנה ישכיל המשכיל ויבין הנבון והחכם יוסיף לקח לדעת הילוך חמה ולבנה במזלות כי לחמה יש לה גלגל בפני עצמה במזלות וללבנה בפני עצמה לפי שהילוך החמה במתינות והילוך הלבנה במהירות כמו שמתהלכת החמה ל' יום ו' שעות ומחצה מהלכת החמה לב' ימים ו' שעות. כיצד החמה מהלכת במזל ל' יום ו' שעות ומחצה נמצאת מהלכת י"ב מזלות לשס"ה ימים ורביע יום שהוא ו' שעות והם שנת החמה.

ויש לה ג' חלונות ברקיע מחלון מזרח הרקיע עד קץ מזרח צפונית והן נקראות מוצאות שבהן החמה יוצאה וזורחת בבקר וכן יש לה ג' חלונות מחלון מזרח הרקיע עד קץ מזרחית דרומית, וכן במערב' חלונ' מדרומ' מערב עד מערב הרקיע ג' חלונ' נקרא' מבוא' במערב הרקיע עד קץ מערבית צפוני' ג' מבוא' על שם שהחמה שוקעת בהן. וביום תקופת ניסן החמה נכנס' במזל טלה' וזורחת במזרח הרקיע בבקר ומהלכת חצי המזרח לצד דרום והדרום וחצי המערב ושוקעת כנגדה במערב הרקיע ומסבבת מאורה לילה את חצי המערב לצד צפון והצפון חצי המזרחי ואותו היום והלילה השוים זה עם זה אותו חלון לבדו אותו חלון לילה בו אתמול ביום התקופה ויוצא באותו חלון והולך כל המזרח לצד הדרום וכל הדרום והמערב עד החלון שמסבב לחלון המערב ל' מערב לצד צפון ושוקע ומתחיל היום להאריך וכל יום אחר יום יוצאה החמה ועולה לצד הצפון חלון אחר חלון בבקר ושוקעת

ARC 4° 792 1D21-1

בחלון אחר חלון ונכנסת במערב לצד הצפון עד ל' יום
וי' שעות ומחצה.
ויוצאה החמה ממזל טלה ונכנסת במזל שור והולכת בו ל' יום
וי' שעות ומחצה ונכנסת במזל תאומים והולכת בו ל' יום וי'
שעות ומח' ג' פעמ' ל' הרי צ', ג' פעמ' י' שעות
ומח' הרי ל"ב כל ל"ב יום אחד הרי צ"א יום עולה החמה
בצ"א חלונות למזרח הצפוני' ועד מזרח צפוני יפל יום ויום
ארוך מחבירו ויום תקופ' תמוז ארוך מכלם לפי שאותו יום
יוצאה החמה מקרן צפונית מזרחית והולכת כל הצפון והדרום
והמערב ולוקחת בקרן מערב' צפונית ומסבבת אורה לילה
רק את הצפון ויוצאה בחלון .ל' מפה מאותו חלון לצפון
ויוצאה בו אתמול ביום התקופה ואותו לילה הוא לילה
הגדול מכל השנה.
ומתקופת תמוז עד תקופת תשרי צ"א יום וז' שעות ומחצה
והחמה יורדת חלון אחר חלון במעלות אלו עולה בו
מתקופת ניסן עד תקופת תמוז, ומתקופת תמוז חוזרת
לאחור חלון אחר חלון עד תקופת תשרי ליוצאה בחלון
מזרחו הרביעי ולוקחת בחלון מערב הרביעי ואותו היום
הלילה והיום שוין וכן הימים דיורדים בבקר
במזרח חלון אחר חלון עד מזרח תימני הכי כי יורדת
לצד במערב חלון אחר חלון מלפניה מערבית עד מערב

הצפוני / ומיום תקופת תשרי עד יום תקופת טבת ל"א יום וג'
שעו' ומח' ופנ"ד. היוצא .ל ל"א חלונ' מזרח הצפוני ועד דרומית
מזרחית ובכל יום יורדת החמה חלון אחד לצד הדרום
ומקצרין הימים יום אחר יום קצר מחבירו לפי ירידת
החלונות ולפי שינוי חלונות שוקעת בערב בחלון אחר חלון
ממערב הצפוני ועד קרן מערבית דרומית / וביום תקופת
טבת יוצאה החמה מקרן דרומית מזרחית ושוקעת בקרן
דרומ' מערב' ואינה מהלכת ביום תקופת טבת אלא הדרום
ומסבבת בלילה כל המערב והצפון והמזרח ויוצא ביום
זו אחר התקופה בחלון שני זו דרום עולה חלון אחר חלון
ל"א חלונ' בל"א יום וי' שעו' ומח' וביום תקופ'
ניסן גמרה הילוכה בי"ב מזלות מעלה ועד [illegible] ג' מזלות
לכל תקופה וחוזרת ונכנס' בכולה יש מהלוכה בכל שנה ושנה
לד' תקופות לשס"ה יום ורביע יום להן ו' שעות לפי שהחמה
מהלכת בכל מזל ל' יום וי' שעות ומחצה והוא חשבון החמה
וי"ב פעמ' ל' הרי שס' / וי"ב פעמ' י' הרי ה' ימים
הרי שס"ה וי"ב פעמ' מח' הרי ו' שעות להן רביע
יום / וכל חלון וחלון שבמזרח יש לו נכח שהוא שכנו ברקיע עד
חלון שכנגדו במערב ל"ב פעמ' צ"ו חלונות ביחד ול"ב פעמ' צ"ו מחצית מן
המזרח למערב לצד הדרום · וביום תקופ' טבת יוצאה בקרן דרומית מזרח' והולך
במחצית הלילה ואחר כך מכל יום עולה ומחצי ומחצי עד תקופת תמוז ואותו יום
עולה במחצית העליון) ואותו יום הוא הארוך מכל ימות השנה ואחר כך חוזר ויורד

ARC 4°702 1021-1

נמצא אחר זמנו וחלון אחר חלון עד תקופת טבת וכן הולכים לצפון · וכן
אמר שלמה החכם וזרח השמש ובא השמש וגו' · הולך אל דרום וסובב אל צפון
ואמרו חז"ל וזרח השמש במזרח לעולם בבקר ובא השמש במערב לעולם ·
הולך אל דרום לעולם שאין לך יום שלא ידליק את הדרום אפי' בתקופת טבת
שהיום קצר · והילוך נקרא זה שהולך ביום סיבוב במה שמסבב בלילה
אחורי הרקיע · וזהו וסובב אל צפון לעולם שאין לך לילה קצר אפי' בתקופת
תמוז שלא יסבב את הצפון · וסובב סובב הולך הרוח אלו פני מזרח
ומערב שפעמים מהלכתו בתקופ' תמוז שהיום ארוך ופעמים מסבבת בתקופת
טבת שהארוכה הלילה · ומתקופ' טבת ועד תקופ' תמוז מהלך מקצת ומסבב
מקצת וכן מתקופ' תמוז ועד תקופ' טבת ·

ודע המאור בספר של גלגל חמה בפני עצמה וללבנה בפני עצמה ·
פירוש שהחמה מתגלגלת במתינות והלבנה מתגלגל במהירות כאשר פירשתי ·
ועוד אוסיף לפרש הילוך החמה בגלגל ליום א' נ"ט ומחצה והוא חצי החמה חלק
הגלגל של חלק נמצא מהלך החמה בכל חלק יום אחד ול"ה חלק כיצד ליום
ל' חלק הרי יום אחד לחלק · חלק ל' לשבות ל' יום · הרי לשל שעה לחלק
ושל שעה הוא ל"ס כי השעה מתחלקת חלק חלק חצי שעה שהוא תקמ"ג לכל חלק
שיש לכל חלק ל"ה חלק הרי לכל חלק יום אחד ול"ה חלק ·

נשלמה הילוך החמה במזלות ·

מתחיל לבאר הילוך הלבנה ·

אל שהוא אין חודש של לבנה החותה מכ"ט יום וחצי ותשצ"ג חלק
ובאלו ימים מהלכת הלבנה י"ג מזלות כי המזל הפותח החודש הוא הסוגר
ומהלכת הלבנה בכל מזל ב' ימים ו' שעות ומחצה וכ"ה חלק וחצי
חלק · שלכן לי"ג מזלות כ"ו ימים ב' ימים לכל מזל ·
וכן יום אחד לג' מזלות · ויום לד' מזלות הרי ג' ימים
לי"ב מזלות ולי"ג למזל · הרי ב' ימים ו' לי"ג למזל נשאר
עוד חצי יום שהוא י"ב שעות ותשצ"ג חלק · ותן ה' לשע'

למזל הסוגר להיות מזל י"ג נשארו ו' שע' כנ"ל חל' לערך לכל
מזל הרי ב' ימים ו' שעות ומחצה לכל מזל, נשאר רנ"ג מן רנ"ב
להיות חל' לערך למזל י"ג נשארו תתמ"ג כנ"ל לי"ג מזלות י"ט חלק'
וחל' רגע הרי רנ"ג נשאר' הלבנה מהלכת המזל לכ"ז ימים
ו' שעות ומחצ' וי"ט חלק' וחל' רגע, ומהלכת י"ג מזל לכ"ט'
ימים וחל' יום ותשל"ג רגע, ~~...~~ וברגעי חלק אחד המזל
אלף חלק' הרגעי' להרואה מהלכת ליום אחד ושע"ר רגע'
הלבנ' מהלכת לכ' שעות פרנ"ס חלק' כי הלבנה מהלכ'
את כל המזל לב' ימים ו' שע' ומחצ' וי"ט חלק' וב' ימים
הם מ"ח שע' ו' שע' ומחצ' הרי נ"ד שעות ומחצ' חלק'
אותם לי' חלק' ויהיה לכל חלק ב' שע' פחות נ"פ חלק',
והנה הקפותיו הוא הסגר כילד כלתכנית הלבנ' בטלה בראש
חדש ניסן הולכת י"ב מזלות לכ"ז ימים ו' שעות ומחצ'
חלק נשארו לו כ"ט יום וחצי ותשל"ג חלק' ב' ימים ו' שעות
ומחצ' וי"ט חלק לבהן רוחרת ומהלכ' מזל בטלה לבו
התחלה החדשה ובעניין שתהא הלבנה את החמה בטלה
בסוף כ"ט יום וחצי ותשל"ג חלק' שם הוא' חידוש העולם,
כמו שאמ' חכמ' אין הלבנה מתחדשת עד שתגיע לחמה
בחלק אחד, וכשתתקרב הלבנה אל החמה ו' שעות
בין לפניה בין לאחריה אינה נראית כי מתכסה היא
לפניו ולאחריה כילד אם יהיה המזל נוגע חצות היום

35

לא נראית הלבנה הישנה בבקר אבל נראית היא החדשה לאחר
שקיעת החמה ודהו דאמרו חכמי תלמוד ולית לזו איכסי
סיהרא לעתיקא ולית מחדתא, לו מעתיקא דלא נתכסתה
הלבנה לפני המולד וכל היום שלפני אותה לילה הרי
לו לזו ולית מחדתא שהרי נראי' לערב לאחר שקיעת החמ'
הלבנה חדשה, ואם נולד לאחר חצות נראי' הלב' באותו
בוקר שלפני המולד ולערב אינה נראי' עד לערב שני,
ודהו ליתי מעתיקא ולו מחדתא, ודהו כשהיה המולד בשעה
לביע', אבל אם המולד בשעה י"ח ביום מתכסה תרי סרי
מעתיקא וכ"ד מחדתא שאינה נראי' עד לערב שני. ועל זה אמרו כל מולד שהוא
נולד קודם חצות בידוע שנראה סמוך לשקיעת החמה, והעדים שאומ' ראינו אותה
הם אמת וכל מולד שנולד לאחר חצות היום אין כח בעין לראותו סמוך לשקיעת
החמה, ואם יאמרו העדים ראינו שקר הוא והיינו נמי [illegible] פשוט
לבו באורחא [illegible] בגזרה הוא כשנולד קודם חצות שנראית הלבנה חדשה
לערב ראשון, ודע כי שנת הלבנה שנה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
כתיבה על שנת הלב' [illegible] סימן, [illegible] ודע כי לבילוי החמה
[illegible] הארוכ' הם לבילוי הלבנה בלילות הארוכים ולבילוי חמה [illegible]
לבילוי לבנה בלילות הקצרים. ואלמדך לדעת את הילוך זריחת המזלות
ושקיעתה [illegible] מזלות הן [illegible] חמה ולבנה [illegible] וגלגל [illegible] [illegible] אלה הם [illegible]
[illegible] תחת כיפה ברקיע ואלה מהלכים אחורי [illegible] [illegible]

36

כי הרקיע עלו כגובה, כדמות הנוטה כבין השמים ומתחיל לעלות
ולבא, המזרחי של הארץ ועד גובה הכובה כנגדו המערבי
עד המזרח, ושל הדרומי גובהו עד הצפון כנגדו כגובה
השמים של הארץ בין זה בזה והוא הנקרא גלגל ונראה לאויר
חוזר כל ראינו גז מגמגום אבל המזלות חוזר ומתגלגל בו
ולה מזלות ביום ולילה בלילה, פילד הגגל כולה חלוק לב' חלקי
כנגד ו' ימים לרא' חודש ניסן יום ראש של תקופת ניסן יוצא
החמה ברגע הראשון של מזל טלה עומד עלייתו לב' שעות ואחריו
שור וגומר עלייתו לב' שעות נמצא יורד טלה לצד המערב
ב' שעות ואחר סרטן אריה וגומר עלייתו לב' שעות
ונמצא טלה יורד לצד במערב ד' שעות, ואחר
אריה בתולה ושאר עלייתו לב' שעות נמצא ראש טלה סמוך
למן שקיעתו במערב ומתחיל לשקוע חלק הראשון של טלה
לבו החמה נמצאו ו' מזלות ברקיע תחת הכיפה בעת
שקיעת החמה ולילה אחורי הכיפה לצד צפון המתחיל
לשקוע טלה במערב לאחורי הכיפה, מתחיל מאזנים
לעלות במזרח לתחת הכיפה לכן חלק אחד מטלה
במערב עלה חלק אחד ממאזנים במזרח, וכן חלק אחר
הולך לשקוע מטלה במערב ממאזנים במזרח וגומר עלייתו

לכ' זמ' יהי בלילה אור אחד טלה במערב לסוף ה' שעות
בלילה, גמר ערב עליתו לה' שעות בלילה, (גמר ערב
עליית לה' שעות בלילה), ליה תאומים ז' שעות במערב
עלה ולת ז' שעות במזרח, ליה סרטן עלה גדי, ליה
אריה עלה דלי, ליה בתולה עלה דגים, ומזלה חלק אחד
מטלה' נראה עלות המזל, ובעלות המזל ביום ליה אל
ראש חדש ניסן עולה חלק ליה אל טלה במזרח ולעת כנגדו
חלק ליה אל מאזנים במערב, וביום ג' אל ניסן עולים ב'
חלקי אל טלה במזרח ולעת כנגדו חלק ליה עורם היום
וחלק אלול דורח עולה עם היום, ולעת כנגדו ב' חלקי
אל מאזנים ביום וחלק האלול מתחיל לשקוע בלילה, וביום
ד' אל ניסן עולים ה' חלקי אל טלה נראים היום והחמישי
עם היום ולעת ד' חלקי אל מאזנים ביום וחלק החמישי
בלילה, וכן יום אחר יום עד יום ל' לחדש ניסן עולים בו ביום כ"ט
חלקי לטלה נראים היום וחלק הל' עולה עם היום ולעומת כ"ט חלקי אל
מאזנים ביום, וחלק הל' שוקע בלילה ובאותו חלק אל מזל לעולה עם היום
ביום של רוח לא ודרח הלול עמו, ובליל חדש ניסן וגמר עליית טלה עם
היום עולה אור בבקר וחודש אייר, ולעת ערב במערב בלילה של דרך
טלה ומאזנים, אחרי אור תאומים בסיון בבקר במזרח, ועלית כנגדו במערב

בלילה בכל העניין הזה, וכן סרטן וגדי בתמוז וכן אריה ודלי באב, וכן
בתולה ודגים באלול, וכן מאזנים וטלה בתשרי מאזנים עולה וטלה שוקע,
וכן עקרב ושור במרחשון, וכן קשת ותאומים בכסלו וכן גדי וסרטן בטבת,
וכן דלי ואריה בשבט, וכן דגים ובתולה באדר נמצא הלבנה וחוזר חלילה
כדרך הזה לעולם ולעולם המזל יוצא בחלון אחר חלון עד הלילה בבקר
ושוקע במערב עד שקיעת המזל.

ואחרי הודעתיך הילוך חמה ולבנה במזלות הם ימינך ושמאלך ותבין את
אשר לפניך כמה שאמרו חכמ' אין הלבנה מתחדשת אלא בהגיע בחמה
בחלון אחד ואינה נראית הלבנה חדשה אלא בהתרחקה מן החמה מהלך
... שהוא יותר מג' חלקי במזל מחלקי' בגורל שהרי אמרו כל מולד
שהוא נודע חצות ולפני' בשעה שלשת ניכרת שיראה סמוך לשקי' החמה
וכל זמן אין נתחדש' מו' שעות ולמטה עתה תראה כי כשנתרחקה הלבנ'
מן החמה ג' חלקי מזל שהוא נראי', וכשהחמה שוקעת במערב הלבנה
שוקעת אחריה ולא רחוק שתשקע לפני החמה כי כנגד החמה בסוף
חלק מזל חדש' בחלק רביעי למזל לו אחריו, ושוקעת עד המזל שהוא בו,
ועתה נחזור לבאר שמועתינו שאמ' חכמ' במזל מסב רואה הלבנה כיצד בודק
את העדים ומנסין את הגדול ואומ' לו כיצד ראית את הלבנה לפני
החמה או לאחר הלבנה החמה לצפונה או לדרומה ולאן היא נוטה כמה
היה גבוה וכמה רחבה ואם א' לפני החמ' לא אמר כלום, ואמרי' בגמר'
היינו לפני החמה היינו לצפונה היינו לאחר החמה היינו לדרומה,
זה הנראה סבר כי לפני החמה הוא נודע החמה שוקעת נודע לחמה
ולפני לפני מזל, ולאחר לאחר מזל, ולפני מזל הוא לצד צפון ולאחר
מזל לצד דרום, כי החמה והלבנה הולכי' מדרום לצפון לפיכך לפני
הוא לצד צפון ולאחר הוא לצד דרום ולפני החמה הוא צפונה של חמה,
ולאחר החמה הוא דרומה של חמה, וכיון שלפני החמה הוא לצד צפונה ולאחר
החמה הוא צד דרום למה הוצרכו לב' שאלות הללו, והכי' אביי ואולה
אפשיטתה נאמר, והכי נאמ' פגימת' של לבנה אל פני החמה הוא כלומ' לצד

החמה או לאחר החמה היתה הפגימה להיותה הפגימה מוחזרת לצד אחר
שלא כנגד החמה ואף אם פגימתה לצד החמה לא א׳ כלום כי לגבי הדבר
כי לא יתכן להיות לעולם :: והנה שאלה זו דבר אחד · ולצפונה או לדרומה
דבר אחר , לצפון החמה בעת שקיעת היתה הלבנה · או לדרומה של
חמה היתה הנה שאלה אחרת ·
והירוש׳ דמתני׳ בגמ׳ מפרש לה דלצפון העולם ולדרומית של מירוד
דמתני׳ חדא אף אמ׳ לדרומית דבריו קיימין לצפונה לא א׳ כלום והתניא איפכא
בלדרומ׳ לא א׳ כלום ולצפונה דבריו קיימין וקיימין אחרים ומשני לא קשיא
כאן ביומ׳ החמה כאן בימות הגשמי׳ ·
בימות החמה זורחת במזרח התיכוני מתקופ׳ ניסן עד תקופת תמוז
ועולה ואחר חלון עד מזרח צפוני ושוקעת במבואות לבמערב ומערב
התיכוני ועד מערב צפונית וסמוך לשקיעת החמה נראית הלבנה כפי׳ רש״י ·
כשאומרין לנו לצפונה או לא לדרומה לשקיעת החמה ואמ׳ לצפון דבריו קיימ׳
להרי ודאי בצפו׳ נראתה בשקיע החמה ושקעה אחריה ואף אם בדרום
נראתה לא א׳ כלום כי הלבנה בתחילת החודש היא קרובה לחמה בגלגל
לאחר שלה להיא עומד׳ בו או בשלתו מגל עצמו להחמה בו כנגו ואף
נתרחקה באחר מחלקי הגלגל להחמה בו כנגו בחלק כ״ד או כ״ה ·
לכל נראית לערב כאילו עדיין היא בשלתו מגל עצמו אלא עד שנתרחקה
מן החמה ד׳ חלק׳ · כאן בימות הגשמי׳ שהחמ׳ מתחלת לרדת
ממזרח התיכוני לצד הדרום עד תקופ׳ טבת ומתקופת טבת מתחלת
לירד לעלות מן הדרום עד מזרח התיכוני בתקופ׳ ניסן וכל אותן
הימים שוקעת ממערב התיכוני ועד הדרום · אף אם העד לצד הדרום
נראית הלבנה דבריו קיימין להרי שקע שקעה החמה והיא אחריה
ואף אם לצד צפון לא א׳ כלום כי בימות הגשמים אין החמה מגעת
בשקיעתה לצד צפון ולא בזריחתו · נ״ללס״ב שאלה שניה ·
שלסה״ד לאן היא נוטה · וזאת השאלה על קרנות הפגימה
להצריך נוטין למטה כלפי הדרום ואמ׳ נוטין כלפי הגלגל למעלה
ואיני ולאידך דבר שכוונו לנהוג עדותן עדותן קיימת · ואף א׳ אחד למטה
ואחד למעלה עדותן מוכחשת · רביעית כמה הוא גבוה מכנגד יקום

40

לגודל החמה לפי שאם נראית הלבנה בליל ראשון לאחר המולד כשנולדה
בזמן חצות ונראי' קרובה החמה, ואם נולדה אחר חצות שלא נראית עד
שני או נראית רחוקה וגבוהה יותר ואם זו העד בליל ראשון בריחוק
של שני וגבוה לא אמ' כלום · ואם בליל שני כדרך גובהו וריחוקו
ביום שני לא אמ' כלום · חמולית כמה היה רוחב לפי שלא נראית
בליל ראשון לאחרי המולד היו' נראי' דקה מאד כחוט השערה ואם אין
נראי' עד ליל שני היו' רחבה יותר ואם זו העד בליל ראשון
כשיעור רוחב של ליל שני לא אמ' כלום, ואם אמ' בליל שני כשיעור
ליל הראשון לא א' כלום כי שקר הוא, ואם אמ' באומ' ובסברה
בעבות ליל הראשון קרוב לשיעור אינה אמורה או בעבות ליל
שני קרוב לשיעורו אעפ"י שלא כיון כיון יפה דבריו קיימין·
סליקו ·

וסגולים הקווין על האדם כגון זה. ויחתוך חבל של שמרקהו הנגן סוס ויקשור
רגלו אחד עם אחד ולא יאמר רגל הדלב ויזרקו התינוק לברי חרסים אחרים
ויאמרו לחלי זה אלא כבה אפיא תנתן לו. ויגבה אדם אחד לפני חתורנות של עולה
חי אוספה כמו ויתנו תחת הדלת של הבית ותוך הבית ויצלה אותם ויאכלם
על אשפה לעבור ולאחר לאכול. חתוך החבל ויאמרו התנוקות לחלי זה: סגולים זו
פולש קן כולם ושונק יפה כר בולפתי ויאחזו לכלב בברכת עיקן.

וסגולים ליקאו על אדם קרום. ויקח לבעה שחורים לו קהמה ויצלה אותם על כלי
חרס לעקיבין עד דם. ויקח הסומא כתוך הבית ואדם אחר מבחוץ ויאמר לו העזר רגן
לו לאוכל. ויאמר הפקח קח ואכל. ואחר לאכל ילשר הכלי ולא יחזור העורון עליו. —

ובאזן הנחירים. ילאו ידיו ורגליו קרים קרים ויצלה. ואם לא יהיה נקרא כבן בליה
עי' ויחרוך קרום על מצחו ועי' ומפרע ייו. ואם לא יקח אדם אחד ויחתך לו מן הדם על
מצחו לחלי זה: אני פאפי ולא כר סומקי ומפרע יקאום רק אלו יפאום אותו.
ואם לא יחרוך כן טעם כל קמי פסדטעם כלי קמי פיגם. ואם לא ויהיה עיקרו באוספס
לחלו של שחת ישן וחלק של מטה יין וקורט הדם ופרקים ואודם לגבל קהלם ויאכלם
כחב ויקח ניר צמוכין ויתקן שתי פתילות וילרפם בחומץ ויגבל קוותו ומר ויתן
הפתילות בשני נחיריו. ואם לא יראה את המים הדולך מגדרח להעריך רגלו
אית לה מפקט לתת לה. למקום יצא אתה אותו שפר ומקום כפיתה נכר ויפסע ויקום
חב רגלו מהאי גיסא וחד רגלו מהאי גיסא ויקח זין הטיט קיבו היאמנת אתחת רגל
הלמאולית ויבו השמאולית מתחת רגלו הימנית ויעלה לה פתלות לו צמר ויטבל בחומץ
ויגבל טיט ויתן בנחיריו. ואם לא יעמוד תחת הצנור ויבוא מים עליו דרך
הצנור ולירח ההלכן כי היתר בפסקי הלשא לפסוק במיה ובל כר בולפתי. —

— לנום יחיב יקורין אינלוחר לשון זולתו — וכבסם ייברנד כר חולי חוטם —

— חין לו להלית כייסלטלא כל אולתו — וכאב מריין מאה וחמש כלפון ג׳ ימים כלירם
חמלים כין —

gegen Milzweh 7 getrocknete Blutegel, oder d. Hand eines am Sabbat Gestorbenen auf die
Mitte der Milz gelegt, oder Bratfisch im Wasser des Schmiedes. — Amulet u. sympathica gegen
Liebe oder [illegible]. — לגרים וחולה מן עוקרין מגולף לאתה יקח ה׳ כלה הולך לומא כל יולדה וה׳ קושות
בולר וניסוק וכו׳ — . ויקר .. נפולה vgl. [9½ Col. ms.] 142c, הזג in אוג [illegible] nur abschnitt [illegible]

R. David b. Abraham A. 1346 erhält v. רבן מנחם eine kurze chronol. Beschreibung.
[illegible] A. 1517 ad calc. [illegible] ms. gen. יצחק הלוי [illegible]

ARC 4° 702 / D21-1

42

Berlin, den 5ten December 1849

Rechnung von Gebrüder Niedlich,

Unter den Linden No 43.

über 5% Berliner Stadt Obligat

D. 2648 . 3599 . 3600 Rth 3 à 200 rt

rt 600. – 104 1/4 % rt 625.15

Zinsen rt 13.25

rt rt 638.10

erhalten

Gebr Niedlich

Herren

J. A. Meyer & Co

43

[illegible Hebrew] Kenn. 155 (Nr. 13.
— 17 (— — —
— 13 (circa A. 1300.
[[illegible Hebrew]] — 157 in Cassel
— 193 (A. 1287.
[illegible Hebrew] — 526 (Ende Nr. 13.
— 593 = Wien 12 (1302
[illegible Hebrew] — 612 (A. 1371.
cod. A. 1264 (z. Gesch. S. 207
~~cod. Wien 3 (Kenn. 590)~~
[illegible Hebrew] Rossi 480 (A. 1381.
— 1240 (A. 1270
~~[illegible]~~ v. z. Gesch. S. 207.)
Kenn. 5 [illegible] ist nicht ed. oder later MS.
wo nicht codd. angegeben; auch d. [illegible] Rossi 1257
cod. [illegible] Z.: [illegible Hebrew] Uri 266 (A. 1334

43a

für [illegible Hebrew] ist cod. Rossi 350 (Nr. 13) geschrieb.
———— Schreiber A. 1286 (z. Gesch. S. 208).
——— [illegible] cod. K. 157.
——— ~~[illegible] A. 1668~~
vgl. z. Gesch. S. 50: A. 1180
Michaelis hat 122 S. m. d. beschreib. d. Cassel. cod. gefüllt.

Jahre 1264.
1270. 1279. 1287.
circa 1300. 1302
~~1312~~
1333
1334 (Uri 266)
~~1347~~ — vor 1336 (cod. Rossi 1080) in Italien.
1371. 1381

Dabei ist [illegible Hebrew] ist auch in d. ältesten Drucke deutsch übergegangen z. B.
Avic. Canon 1491

~~Steinschneider A. 1840~~ (~~Wiener Cat.~~
Vgl. (z. Gesch. S. 215) Steinschn. Catal. p. 1096)

1 2 3
[illegible Hebrew] cod. Kenn 157. 43b
(cod. Cassel (Levit. u. Daniel Ende)

ARC 4° 792 1021-1

44

6 $
4
4-20
4
2-20
— 25-3
Jaroo. 8-20—
Pap. 184—

$ 214-25-38
25 fr. = gold

העתק ג' תשובות מתשו"ת ר' ישראל ברונא,
והם סי' כ"ד, ר"י, רי"ב.

כד. נשאלתי על אשה אחת [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] שברק עם [illegible] טוב אין אינן יודעין [illegible]
[illegible] [illegible] או דער [illegible].

והשבתי [illegible] [illegible] [illegible] שנכב בדברי [illegible] [illegible] ראובן [illegible] עליו ושוב אחר אחד
נשאל על [illegible] זה [illegible] יהודי אסור לישאל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
בתשוב' הרא"ש [illegible] על [illegible] [illegible] ורואה [illegible] רבינו ע"ה לאו ה' [illegible] [illegible] זה [illegible] [illegible] [illegible] ולאו
[illegible] הוא אלא היה צריך [illegible] או [illegible] או [illegible] שהרי אין [illegible] כן חשש' מן [illegible] [illegible] [illegible] בב"ה
[illegible] [illegible] [illegible] אחר כך [illegible] [illegible] אבל [illegible] תחלת האשה כך [illegible] [illegible] אין להחזיר [illegible]
[illegible] [illegible] אין להגל אותו להחזיר [illegible] כל אשה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] וא"כ זה [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] האשה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] להבינו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ע"כ [illegible] [illegible] הוא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אין להחזיר [illegible]. [illegible] לשון [illegible]
הוא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] עליו [illegible] [illegible] לשונם כך הוא [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] שאין להחזיר [illegible] [illegible] שהוא [illegible] [illegible] אלא ע"כ שאחר
שאמר לו [illegible] לי כך [illegible] לו לשון שבועה [illegible] עליו [illegible] להחזיר [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בתשו' הר' [illegible] [illegible] ז"ל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] אסרה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אין לו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] לה [illegible] [illegible] [illegible] אותו [illegible] [illegible] לה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] היה [illegible] להם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הוא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
שלא [illegible] [illegible] [illegible] יהודי [illegible] [illegible] [illegible] לה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] על [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] אותו להוציא [illegible] [illegible] זה [illegible] [illegible] [illegible] כל אשה [illegible] עליו [illegible] ע"ש
וראיתי בתשוב' [illegible] רבינו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ARC 4°792 / D21-1

(נ״ל לתקן בה״ל מזיר)

המוכר את עיסה כבר בזה ישתנה רה״ל מזיר בסיו והביא ראיה מסברא כמין ואני אומר כמוזה להאי בכך בב׳ המוכר

בקדושין אר״ם כל תנאי שאינו כתנאי בני גד ובני ראובן אינו תנאי אם יעברו גו׳ ונתתם להם ואם לא יעברו גו׳ ופרש״י ז״ל כמו

לא נפליה אע״ג דלא נתקיים התנאי נתקיימו הדברים והוי מתנה אפי׳ אם לא יעברו וכן בגמ׳ בבי׳ אליעזר עבד

אברהם היה חל עליו השבועה אפי׳ שהלך שמה. וכן אם תאכל שאת בגא. לא נפליה אפי׳ אם לא תאכל הוה

שאת הן כי אמר אם לא יתן לי מאתים זוז ישתעבד חייב ליה אע״ג דנתחייבו לו מאתים זוז ליכא צריך נברה

ותשובה גדולה נאם ישראל זכרונו.

ר״ה. נשאלת את החכם יכול להתיר הנדר לאחר שהפר לה הבעל.

(נ״ל אותו וכו׳) (נ״ל כשלם) (ראיתי הרמב״ן בחידושיו ...)

והשבתי שיכול להתיר וראיה מב׳ המזיר כשוי כיון שנדרה היא ויש לה .וכו׳ היא ופרש״י זה יש לה עוד להזמין

או ניחא לה משום נבוכה ולויסף לא תבנה עוד פתח לנדרה עכ״ל. הילכך ימצא ויש לה נבוכה וכ״ע סובר

(נ״ל ההקם וכו׳ ...)

רש״י דאין נשאלין על ההקם כי אם ביום שמעו וכ׳ לזה לא יתכן וישאל הבעל אחכם וימצא פתח על

ההקם ואחר יפר לה הבעל בע״כ, אלא ע״כ רש״י סובר דוקא ביום שמעו, וכן סוף וכן תוס׳ בדיבור אחד.

ותחנתם ותאסור אלא אע״ג שהקים לה הבעל או חכם פתח לנדרה יכול חכם להתיר, וכ״כ הרדב״ז בספר נדרה

בהלכות להתיר ... ההלכה. וכ״כ ר׳ משה בר חסדאי והוא הר׳ משה תנ״י בתוספותיו דכ״ך בנדרים בהלכא

אהה׳ דרבנן הוה ליה נדרו לדבתהו כמ׳ שלא הוה בו עינוי נפש או [illegible] היה בו ויש לה אתא לנזיר דבר

אשי רבי להתיר לה ע״י שליח והתיר לה עכ״ז אלא דחכם יכול להתיר אע״ג דקיים לה ונסבר הר׳ משה

דוקא ביום שמעו נשאלין על ההקם [illegible] כמ״ש.

וזה שכתב הרדב״ז בב׳ השולה דאין החכם מתיר עינוי נפש לומר שהוא מצוה חבר בו ונתן אומרי

(ואלו ...) (על הרמב)

בב׳ המזיר והביא ראיה זהו בתשו׳ הלכה אח״כ והתירה דבר חכם עבוד וזה הבעל גם הרדב״ז כ״כ בב׳

המזיר ולא כתב בב׳ השולה דבר׳ הרב שאמר דאין החכם מתיר ט׳ והשמיט אותה דלא סבר ליה הכי

וכן משמע מן התוספ׳ בב׳ הצביה קאמה דבור שנדרה היא ויש לה איזה דבור אע״ג שנבר של

תשוי מתנת בנדר של פירות אינה מתנה אלא תלוי פתח לנדרה.

שאלו התוס׳ סבר׳ תשתי לאו דוקא ביום שמעו נשאלים על ההקם אלא אפי׳ אחר יום שמעו

היינו מחמת אולי ישאלו על ההיתר ויביא לה בעלה כדאמרי בדברו והתנשא ותאסר גם המשיאה והב"ד לא
הביאו ההיא דר"ש [illegible] בדיין אחד הורדה ע"כ ליתנהו כדברי' ולמען נשאלים על ההיתר [illegible] דומה' כולם
השומע טו שמסר סוג וחד תירוץ בתוספות ועי' רש"י כדבו' לעיל ולא כמו שכתב הב"ד אבל אחר [illegible] שומו
ר"ש
נאום ישראל [illegible] נ"ב [illegible] בס"ד [illegible] שהחתנא [illegible] להתיר לאחר שהתירו לה הבעל [illegible]

רע"ב. [illegible] ולמודע [illegible] אהובי ר' אברהם יצ"ו אשר שלחת אלי הא דכתב מהר"ם הנשבע בשם ד"מ [illegible] במתרין
[illegible] בגין הבה [illegible] בנדר לא שייך אלא בשבועה [illegible] ז"ל [illegible] על שבועה
שכתב הנשבע בשם ד"מ [illegible] לא [illegible] דלא הוי שבועה אלא [illegible] לשון שבועה [illegible] דלא הנדר
השם לשון הקודש וחשוב כמו נדר במתרין [illegible] י"ד [illegible] ואין בספרים הרי [illegible]
שם [illegible] בשבועת [illegible] לי [illegible] דהר"ן והאשרי גם [illegible] דלא [illegible]
השם בשבועת [illegible] והר"ם [illegible] על [illegible] גם [illegible] במתרין בשם [illegible] והיה
[illegible] להכניס [illegible] על [illegible] מהר"ם [illegible] גם שום [illegible]
[illegible] והר"ם [illegible] לחלוק עלו [illegible] ע"ז. אלא [illegible] תשובת [illegible] כי
הרבנית [illegible] כי [illegible] מהר"ם [illegible] לשון [illegible]
[illegible] לשון הקודש [illegible] ורבינו [illegible] שנשבע בשם ד"מ שהוא לשון [illegible]
[illegible] לשון [illegible] והתיר לו אלא בשאר לשונות [illegible] מהר"ם
שעשה [illegible] בנדר והתירו לו [illegible] שבתי [illegible] ועשה [illegible] והתירו [illegible]
לא שייך אלא בשבועה [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] הוא [illegible] ועשה [illegible]
[illegible] בנדר אין להחמיר [illegible] לשון הקודש [illegible] מהר"ם [illegible] הוי [illegible] נדר
במתרין [illegible] בשם או [illegible] בשם או [illegible]
[illegible] בשם או [illegible] התירה לא [illegible] דלא הוי שבועה [illegible] את [illegible]
[illegible] שבועה [illegible] התירה [illegible] דשבועה הוי [illegible] בשם [illegible] טעות
הנשבע בשם ד"מ הוי [illegible] שנשבע [illegible] בשם [illegible] טעות [illegible] השבועה [illegible]
[illegible] התירה [illegible] בשם ד"מ [illegible] עלו הר"ן

והמשיב והמ"ו חולה נהי דלא בעינן בפניו בשבועה ה"ה לפי זוגיו דמתירין אותו שבועות המשיב ומתר לו שבועת

והיינו דאמת ואין דמור דאין מתירין בשלש דיומין הרי לפ"ז ניחא עלמא מודה בזה ול"ת דמחלק דע"כ עדיו

נאסר לאו שום פי' לא לנועת ולא לרבן אמר אלא לאיסור לבד אבל דברי אחרים ואומר אין לו הוא מלי שבועה

ואבל התרה לא בעי"ס"ל שבועה לאו שם לנ"ע מתרין ואין בזה סברה כלל ועוד בשלש דיומין לנ"ע מתרין

דלא שבועה הוא ואל תטעה בחילוק ב"ד דשבועות דאמר בכל לשון הוי שבועה דהתם ה"ל כלל השבועה

דאמה לשון דמשמע שמנהו לשבועה אבל השם וכינוי קיי"ל דלשון הקודש וזה שנתבאר אות יש לסמוך על

[illegible]

המשיב לבד להתיר לו שבועות דע"כ בהיותי בסווירנץ בנעורי שבקש חבן נשבע לגרש את אשתו

[illegible]

בקצ"ין והר' לא רצה להתיר ורק לכל רבותינו הכשר וחבר והולך ליתן גט ומרד הולך לחבור

ולהשאונה ולא רצו התר לשבועתו אותו לא המשיב לבד הוא ומתי' להתי' אבל הצירוף וסמך לא

הביאו כלל דברי רב האי להחמיר אלא כפשוטו בין נד"ר בין שבועה מתירין וסו"ג נבנה ו' שנשבע

[illegible]

בפני ונתחרט ושאל לחכם ומתירין לו ושמע אבל בשלש הדיוטות אין מתירין וכ"כ בשמ"ד דבר

שנשבע ב"ת וכו' הדברות שאין לו הפרה אשמע אבל ברחוב וחנוך ובתחנות ובשאר סברים

יש לו הפרה ולא נחזרו דבר האי ובתוך והר"פ בתשובה דמ"ל רב האי לא החמיר אלא

באותן ישראל שרצו לעשות בטחון לחבר להשאונה אבל באותן נבון לא אמר ולכתחלה מתירין לו וכ"כ הר"פ

בתשובה לפי שלא לוד רב והאו' ברשיבתו נב"ריש בבין רב לבד החמיר באותן ישראל אבל ר"ח

כתב בספר חכם שאפי' לאותן ישראל מתירין דלדבר אלא מתירין וכן אנו נוהגים ע"כ וכן מצאתי

תשובת רבינו ברכה ב"ז על עסק התלמוד שגזם על תלמידו ונשבע בתורה שלא ללמדו ונתחרט וכו' כתב

אם הרב לבו הרים עונשו ומתיר לו שבועתו עכ"ל ונראה על והמ"פ הינו ס"ד דלהוי מוסר

דאוסריתא להתיר שבועה על ס"ת או"ך הראב"ד התם לענייהו שבועתו הוי אור בספ' דנשמבנה

הניח ס"ת בין ברכיו והשביעו שלא יורד בו ושלא יגלה שאין אמנת חיה ואמרו ב"ר אלעזר

דס"ה דבין התירו לו ואין לו דבריהו אותו הרה שהולך להשבע ולבל ולכת בית דוד והיה

נשבע בזה ובטל כך כו' הנשבע להרבי' ואחרים ב"ד דנ"ריש דמ"ל זה הפ"ד עליו הכתב

בירחגלי דאמר זמן מלך נבוכדנצר ומוד זה הולך סנהדרין להתיר לו וכו'

הכתב הכ״ד אע״ג דאונס הוא וז״ל חלול ה׳ הוי ואע״ג סנהדרין לא התירו לו הלל והרמב״ה והשואל
דאמר דלא רצו להתיר להרג את הגבעונים שנשבעו להם ואף גירוש השיב ומצאתי במ״כ שרמב״ן
הורה וכו׳ טלו הן הולך גבי אונס דכתב לו תהיה לאשה לא יוכל לשלחה שגרש והדבר עד
רבים טועה לא ושני שנשבע ב״ת וכל הדברות או ע״כ יש לו הפרה ועוד תירוץ ע״כ רב
האר״ז ~~[illegible]~~ אמרו בחומרא בעלמא שהרי כל אבל בסליחות ובתחנונים ובאוכל בית נעמי בהבדלה
ליתר לשנוי דהוא ליתא וכתב הה״ג בפ״ב הנשבע בגרמאות ובגתוניים הרבה אע״פ שאין
נותני אלא לו שלח נראי אלא ה אינו שגוזה ועוד נ״ל רשאי להורות אסור וס שבועת גב׳
הנשא נשים בעבירה נודר הכהן ועובד עבודה זרה ומחלל שבת ובדרך ודומה אבל לחנם ושרי
ואמר לא תנו רבה שנשבע הדברות וכ״ש דאין לו היתר כלל אלא ע״כ יש לו התרה ויש
מצאתי <u>בתשובת רבינו משה בר חסדאי</u> בפ״ב דנדרים וז״ל וכי דאלו לדבר הרשות יש לו
הפרה בנשבע בתורה ובצלות ובתענית כל כי בפ״ב דנדרים ביסף רבא אמר רב נחמן שנשבע
לאומר רשאי והדברים ק״ו ע״ז וכתב ת״ת וכו׳ וזו שיש להחמיר ותענית כל יומו ובשבועה
וז״א ט הפסד גדול והרבה ולא לעבור בדבר עבירה בשביל שהוא ובסיבת הרבה נ״ל
שיכול להתיר על חנם נודע שעבור ורבא לדבר איסור ע״ז וכל בו ותענית כל יש
וח׳ ואמרים שאוכל בשאלה ונראה דאין להחמיר כל יומו ובשבועות ע״ז אלא דלכ״ע
ומתירין ולית להו חומרא דבר האר״ז ב׳ והרבה ועשיתי כאן לידי ועשיתי בכל אחד ואחד
לפי ענייני נאם רשאי זכרוני.

Sr. Herrn Drd. L. Zunz

Wohlgeboren

in

Berlin

51

Auszug aus einem Briefe des Herrn S. L. Rapoport
Mittheilung von SD. Luzzatto in Padua

באחד בשבת ט״ו לחדש אדר שעבר (תרי״ג) נבחנו בחדר חכם ארבעה

התלמידים הראשונים אשר למדו בקאללעגיום הרבניי פה, הלא המה החכם הרופא

ישראל גבריאל קולונה, [illegible], ואחריו הלל [illegible], אברהם חי בן יהודה החכם [illegible]

אחרי ס׳ התורה והפילוסופיא, וכלו בחה עבודת שהיו מוכתרים לרבנות

(con molta lode) השנים הראשונים בשבחים (idonei a concorrere all'offizio di Rabbino)

והשנים האחרונים בשבח (con lode) וזה אחרי 27 חקירות ובחינות, שנחקרו

ונבחנו כל א׳ וא׳ לפי מה שאומר. תחלה נתנו הלמודים לשם לפי כגון, הלכות

[illegible] א׳, הלכות [illegible] א׳, ה׳ שחיטה וטרפות א׳, ה׳ [illegible] א׳, ה׳ גירושין א׳, ה׳

נדה א׳, יג מדות א׳, פירוש התורה א׳, פ׳ ישעיה א׳, פ׳ ירמיה א׳, טהעאלאגיע

דאגמאטיקע א׳, טהעאלאגיע מאראליס א׳, ידיעת הדת א׳, ועוד 5 מסכתות

מן הש״ס, חולין, ע״ז, נדרים, גיטין, כתובות. ולכל אחת מן הלמודים האלה

נתנו לשאלות, יש ל׳ 5, יש ל׳ 6, יש ל׳ 10, יש ל׳ 20. כפי ערך הלמודים.

ואח״כ נתנו בפתקים הבחינות [illegible] א׳ ב׳ ג׳ וכו׳, כמספר שאלות כל למוד ולמוד,

כתב על הנייר, מספר הפרק אשר הוציא התלמיד, והפראפעססאר

הנזכרת במספר ההוא, והכניס את התלמיד לחדר מיוחד בלא ספרים (זולתי תנ״ך ומשנה)

בחדר זה שכתב תלמיד השאלה ואחרי אותה, את פני התלמיד, וסגר אותו

בו הפראפעססאר, ויצא משם [illegible] והוציא לו שאלה מלמוד אחר, ויפתח

הזה יום אחר יום לכל הלמודים. והנה בפני הבוחן כל אחת מהשאלות האלה

תחתיה שאלות הרבה, והפראפעססאר חברי כתב לו ספר כל השאלות. הבן הנזכרים

ונמסר אותן לאיש איש מן התלמידים בהסגרם, וכל פרק כתבו תלמידיהם לכל או״א

ספרי הבחינה. לדוגמא השאלה הראשונה בהלכות גירושין היו, הלא מהן דת משנה:

דברים שהן צריך גירושין מן התורה ובאורם, עדי מסירה, ומסירת הגט ליד השליח, עדי

חתימה, וכלן כה כלל שאלות פרטיות, כגון, כמה הם ואיזה הם הדברים שהן צריך

הגירושין מן התורה, לכתוב הגט על דבר מחובר? מה הוא תורף הגט ומה הוא

תופס? מה יאמר המגרש כשנותן הגט ליד אשתו? ואם לא אמר כלום מה דינו? וכל כיוצא בזה

בזה. ובלמוד הש״ס נשדרו 5 מסכתות הנ״ל נבחנו סוגיות, והתלמידים כתבו פירוש

כל הסוגיא שבחן כלשון בעל היטב. אחרי כן נבחנו שני הפראפעססארין והרב המורה

בבית הגביר הבירענטאר 3 שעות בכל יום ולילה, ושמעתי יחד חקרתי ובררתי

כל אחת מהן בפרט, והעמדנו לכל אחת מהן תואר הראוי לה, שלמה, חסרה

או אמצעית, ואחרי בחינת המחברות כן שפטנו משפט התלמיד המשיג

הכל על פי חקירת הנבחנים לכת הראשונה.

Verte

ARC 4°792 / D21-1

והתלמידים האלה ארבעתם מחויבים לשמש עוד שנה אחת. אצל א' מן
הרבנים היושבים על כסא ההוראה, ואחרי כן יוכתרו בכתר הרבנות.
ומודיע אלי החכם צונץ כי הרעגלעמענט של בית מדרשנו נדלה ונדפס
בבחירת הפראפעססארן (כאן שנקראו מורים) ושנתנו הרשות בידנו לתקן
סדר הלימודים כטוב בעיניהם, וכל בנה לעיתים ויד יוסף אין להם חלק
בבית מדרשנו. והתלמידים לומדים אצלי יסודות התורה האמתיה והמדות
בדרך חדשה ומסכמת עם השכל והחכמה, ולומדים אחרי ימי
חכמת המליצה (Homiletik) ושומעים בקריאת גדולי מליציאליה, ומתחנכים
בכלל בכלם לדרוש ברבים בשפה ברורה ובמליצה נהדרה; וגם
הפראפעססארן (במצות הגוברניום) דורשים בימי [illegible] מוסר השכל
אל הבחורים הלומדים החכמות באוניווערזיטעט.

Eingehändigt von Jost, 1834, 18 März.